

**Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny
w Biłgoraju**

**Informacja o stanie bezpieczeństwa sanitarnego
powiatu biłgorajskiego
za 2015 rok**

Biłgoraj, dnia 8 marca 2016 r.

Spis treści

Wprowadzenie.....	str. 3
I. Wstęp.....	str. 4
II. Nadzór sanitarny w zakresie higieny żywności, żywienia i przedmiotów użytku	str. 6
III. Nadzór sanitarny w zakresie higieny komunalnej	str. 12
IV. Nadzór sanitarny w zakresie higieny dzieci i młodzieży	str. 27
V. Nadzór sanitarny w zakresie higieny pracy	str. 30
VI. Nadzór sanitarny zakładów służby zdrowia	str. 33
VII. Sytuacja epidemiologiczna powiatu	str. 36
VIII. Nadzór zapobiegawczy	str. 51
IX. Oświata zdrowotna i promocja zdrowia	str. 53

WPROWADZENIE

Priorytetowym zadaniem realizowanym przez Państwową Inspekcję Sanitarną jest działanie przeciwepidemiczne, nastawione na profilaktykę chorób zakaźnych i zawodowych, realizację krajowych i lokalnych programów prozdrowotnych, nadzór nad warunkami zdrowotnymi żywności i żywienia oraz wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Szeroki zakres prowadzonego przez nas nadzoru ukierunkowany jest na procesy nauczania, wychowania, rekreacji i wypoczynku, a także nadzór nad warunkami higieniczno-sanitarnymi w obiektach użyteczności publicznej, ze szczególnym uwzględnieniem obiektów, w których są udzielane świadczenia zdrowotne.

W Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Biłgoraju zatrudniony jest personel posiadający wysokie kwalifikacje oraz specjalistyczną, ciągle poszerzaną wiedzę z zakresu ochrony zdrowia i profilaktyki zdrowotnej.

Funkcjonujący i stale doskonalony system zarządzania jakością w komórkach bieżącego nadzoru sanitarnego jest gwarancją uzyskiwania wiarygodnych, dobrze udokumentowanych wyników kontroli i badań.

Badania żywności i wody oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością wykonywane są w laboratoriach Zintegrowanego Systemu Badania Żywności i Wody Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Systematyczne prowadzenie badań oraz dokonywanie okresowych ocen umożliwia Państwowej Inspekcji Sanitarnej monitorowanie sytuacji epidemiologicznej i sanitarnej powiatu oraz, w razie konieczności, podejmowanie natychmiastowych działań interwencyjnych.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju działa na obszarze powiatu biłgorajskiego.

Powiat biłgorajski obejmujący 14 gmin zajmuje powierzchnię 1677,79 km², którą zamieszkuje 104 105 ludności. Na terenie powiatu znajduje się 212 miejscowości, w tym 4 miasta.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju zadania wykonuje przy pomocy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej, której siedziba mieści się w Biłgoraju, przy ul. Gen. Henryka Dąbrowskiego 15.

I. WSTĘP

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju realizuje zadania z zakresu zdrowia publicznego poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami:

- higieny środowiska
- higieny pracy w zakładach pracy
- higieny procesów nauczania i wychowania
- higieny wypoczynku i rekreacji
- zdrowotnymi żywności i żywienia, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, kosmetyków oraz innych wyrobów mogących mieć wpływ na zdrowie ludzi
- higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w którym są udzielane świadczenia zdrowotne
- ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobiegania powstawania chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych

w oparciu o ustawę z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2015 r. poz. 1412).

Badania żywności wykonywane są w laboratoriach Zintegrowanego Systemu Badania Żywności, który tworzą: Laboratorium Badań Środowiskowych i Żywności WSSE w Lublinie oraz laboratoria PSSE w Białej Podlaskiej, Chełmie, Zamościu i Janowie Lubelskim. Ponadto specjalistyczne badania żywności, tj. obecność organizmów genetycznie modyfikowanych, obecność pestycydów, napromienianie, furan oraz badania materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością są wykonywane we współpracujących laboratoriach akredytowanych Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Rzeszowie (Tarnobrzegu), Warszawie, Krakowie, Łodzi, Białymstoku, Bydgoszczy, Krakowie. Równolegle funkcjonuje również Zintegrowany System Badania Wody.

Systematyczne prowadzenie badań oraz dokonywanie okresowych ocen umożliwia Państwowej Inspekcji Sanitarnej monitorowanie sytuacji epidemiologicznej i sanitarnej powiatu oraz, w razie konieczności, podejmowanie natychmiastowych działań interwencyjnych.

Siedziba Stacji mieści się w Biłgoraju, przy ul. Gen. Henryka Dąbrowskiego 15.

Dyrektorem Stacji jest z urzędu Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju działa na obszarze powiatu biłgorajskiego. Mając świadomość rangi pełnionych zadań i chcąc je wykonywać w sposób w pełni kompetentny, w celu osiągnięcia i utrzymania wysokiego poziomu usług kontrolnych, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Biłgoraju wdrożyła i stale doskonali System Zarządzania zgodny z normą PN-EN ISO/IEC 17020-„Wymagania dotyczące działania różnych rodzajów jednostek przeprowadzających inspekcję”.

Na wypadek zaistnienia zagrożenia epidemiologicznego lub terrorystycznego uruchomiono system powiadamiania alarmowego.

Ponadto funkcjonuje również w obszarze bezpieczeństwa żywności system wczesnego ostrzegania o niebezpiecznych produktach żywnościowych i środkach żywienia zwierząt - RASFF - uruchamiany w sytuacji stwierdzenia żywności stanowiącej ryzyko dla zdrowia lub życia człowieka oraz system RAPEX (System Szybkiej Wymiany Informacji o Produktach Niebezpiecznych) – dotyczący kosmetyków.

Zadania swoje Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju realizuje poprzez następujące komórki organizacyjne:

- Oddział Nadzoru Sanitarnego, w skład którego wchodzi:
 - sekcja Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku
 - sekcja Nadzoru Przeciw/Epidemicznego
 - sekcja Higieny Komunalnej
 - sekcja Higieny Pracy

- sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży
- stanowisko pracy ds. Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego
- Oświata Zdrowotna i Promocja Zdrowia
- Oddział Ekonomiczny i Administracyjny

W roku sprawozdawczym 2015 pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Biłgoraju przeprowadzili ogółem 2583 kontrole, w wyniku których wydano 371 decyzji merytorycznych oraz 352 decyzje płatnicze. Wystawiono ogółem 53 postanowienia, w tym 12 o nałożeniu grzywny.

Złożono 5 wniosków do Lubelskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Lublinie o wymierzenie kar pieniężnych dla przedsiębiorców nie przestrzegających prawa żywnościowego, zgodnie z kompetencjami wynikającymi z art. 104 ust. 1 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. (Dz.U. z 2015 r., poz. 594 ze zm.), w wyniku których nałożono kary o łącznej wysokości 7800 zł.

Za uchybienia natury higienicznej i zdrowotnej stwierdzone podczas kontroli sanitarnych nałożono łącznie 51 mandatów karnych na sumę 8700 zł.

W roku 2015 pobrano do badania laboratoryjnego łącznie 637 próbek, w tym: 198 próbek żywności, 2 próbki wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością i 437 próbek wody.

II. Nadzór sanitarny w zakresie higieny żywności, żywienia i przedmiotów użytku

Do zadań sekcji Higieny Żywności Żywienia i Przedmiotów Użytku należy kontrola przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w zakresie:

- warunków produkcji, transportu, przechowywania i wprowadzania do obrotu żywności oraz warunków żywienia zbiorowego,
- nadzoru nad jakością zdrowotną żywności,
- warunków zdrowotnych obrotu przedmiotami użytku, materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, kosmetykami oraz innymi wyrobami mogącymi mieć wpływ na zdrowie ludzi.

W sekcji Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku pracuje 6 osób posiadających wyższe wykształcenie oraz specjalizacje i studia podyplomowe związane z bezpieczeństwem żywności. Pracownicy przeprowadzają planowe, wynikające z wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego urzędowe kontrole żywności, jak również zajmują się problemami doraźnymi wynikającymi z doniesień konsumenckich, interwencji, zgłoszeniami w systemie RASFF i RAPEX, itp.

We współpracy z Nadzorem Zapobiegawczym pracownicy sekcji HŻŻ i PU dokonują oceny projektów budowlanych w zakresie spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych oraz uczestniczą w odbiorze obiektów, zatwierdzają działalność w tych obiektach, wydając stosowne decyzje. W zakresie produkcji podstawowej (pierwotnej), dostaw bezpośrednich, wprowadzania do obrotu środków spożywczych trwałych w opakowaniach jednostkowych wydają (na wniosek strony) zaświadczenia o wpisie do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

W roku 2015 nadzór HŻŻ i PU obejmował ogółem 2331 obiektów, w tym:

- 1122 obiektów żywnościowo-żywnościowych w tym:
 - 79 zakładów produkcyjnych,
 - 245 zakładów żywienia zbiorowego (w tym 109 zakładów żywienia zamkniętego),
 - 798 obiektów obrotu żywnością,
- 7 obiektów związanych z produkcją i obrotem materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością
- 12 obiektów obrotu kosmetykami
- 1190 produkcji podstawowej

W porównaniu do roku 2014 liczba zakładów produkcyjnych zwiększyła się o 1, zakładów żywienia zbiorowego o 8 (głównie zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego mające w zakresie dożywianie dzieci), a liczba obiektów obrotu żywnością o 40.

Dodatkowo, zgodnie z wytycznymi Unii Europejskiej na bieżąco dokonywano wpisów do rejestru producentów żywności w zakresie produkcji podstawowej (pierwotnej), których liczba zwiększyła się o 86.

W 2015 r. przeprowadzono ogółem 767 kontroli urzędowych w 600 obiektach.

Dokonano oceny zgodności z wymaganiami prawa żywnościowego (na podstawie arkuszy oceny stanu sanitarnego) w 432 obiektach.

Kontrole wykazały, że spośród 432 sklasyfikowanych obiektów – 7,9 % wykazywało niezgodność z obowiązującymi przepisami (w 2014 r. liczba ta była wyższa i wynosiła 8,4 %).

W szczególności niezgodności te dotyczyły:

- sklepy spożywcze - niezgodnych 13,6 % (w 2014 r. - 17,9 % niezgodnych) – gdzie najczęstszą przyczyną niezgodności była sprzedaż artykułów niewłaściwej jakości zdrowotnej (po upływie daty minimalnej trwałości/terminu przydatności – w 22 przypadkach), brak ciągłości łańcucha

chłodniczego (środki spożywcze nietrwale mikrobiologicznie przechowywane poza urządzeniami chłodniczymi, zbyt wysoka temperatura przechowywania-niezdolna

- z zaleceniami producenta, brak nadzoru nad warunkami przechowywania – w 11 przypadkach); szczególnym nadzorem objęte były duże sklepy (m.in. supermarkety) jako obiekty przekładające się na dużą ilość konsumentów, a tym samym stanowiące większe zagrożenie w przypadku wystąpienia nieprawidłowości
- zakłady małej gastronomii – 5,6 % niezgodnych (w ubiegłym roku 2,0 %) – gdzie przyczyną niezgodności było nie zachowanie łańcucha chłodniczego i przechowywanie środków spożywczych łatwo psujących się w niewłaściwych warunkach oraz niewłaściwa jakość surowców służąca do przygotowywania potraw

W jednym przypadku wydano decyzję ograniczenia zakresu działalności sklepu, zakazując odcieku pieczywa ze względu na niedostateczny stan sanitarny i brak warunków niezbędnych do tego rodzaju działalności, ponadto wniesiono do Lubelskiego Państwowego Wojewódzkiego inspektora Sanitarnego wnioski o nałożenie kary pieniężnej.

W każdym przypadku stwierdzenia nieprawidłowości mających wpływ na bezpieczeństwo konsumentów były wydawane decyzje nakazujące poprawę stanu sanitarno-technicznego, decyzje nakazujące wycofanie z obrotu środków spożywczych niewłaściwej jakości zdrowotnej oraz nakładano mandaty karne.

Pozostałe zakłady kontrolowane z takich grup obiektów jak: wytwórnie lodów, piekarnie, ciastkarnie, wytwórnie tłuszczów roślinnych, przetwórnictwo owocowo-warzywne, wytwórnie wód gazowanych, zakłady garmazeryjne i inne, sklasyfikowane były jako zgodne z wymogami. Uchybienia mające niewielki wpływ na bezpieczeństwo żywności usuwane były na bieżąco albo w terminach określonych w decyzjach administracyjnych.

Od 1 września 2015 r. weszło w życie Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 26 sierpnia 2015 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach (Dz. U. z 2015 r., poz. 1256). Państwowa Inspekcja Sanitarna została zobligowana do kontroli zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego (przedszkole, szkoły, internaty) w tym zakresie. Od 1.10.2015 r. do końca roku przeprowadzono 7 kontroli w przedszkolach, 21 kontroli w stołówkach szkolnych i 3 kontrole w internatach. Ze względu na to, że rozporządzenie weszło z terminem obowiązywania od dnia ogłoszenia, bez okresu przejściowego, podczas kontroli obserwowano nieprawidłowości dotyczące sposobu żywienia wg założeń nowego rozporządzenia, w tym stosowanie do produkcji posiłków produktów „zakazanych” (w 1 przypadku w przedszkolu, w 7 przypadkach w stołówkach szkolnych i w 2 przypadkach w internatach). Dyrektorzy jednostek (intendenci) zgłaszali swoje uwagi dotyczące trudności w dostosowaniu się do obowiązującego rozporządzenia wynikając m.in. z wcześniej zawieranych umów na dostawę surowców. Należy również podkreślić fakt nie dostosowania się przemysłu spożywczego do nowych wymogów.

Kontrole w zakresie wyżywienia dzieci i młodzieży będą kontynuowane w 2016 r.

Podczas miesięcy wakacyjnych (zgodnie z zaleceniami GIS) nasilono kontrole obiektów zlokalizowanych w miejscowościach wczasowych, przy trasach turystycznych oraz miejscach wypoczynku dzieci i młodzieży. Miały one na celu wyeliminowanie ewentualnych zagrożeń zdrowotnych, a tym samym zapewnienie konsumentom należytych warunków wypoczynku i bezpiecznego spożywania posiłków.

W 2015 roku przeprowadzono 767 urzędowych kontroli, w tym 110 tematycznych w zakresie:

- przestrzegania wytycznych wyszczególnionych w załączniku I rozporządzenia (WE) nr 853/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie higieny środków spożywczych dotyczących ogólnych przepisów higieny dla produkcji podstawowej i powiązanych działań oraz dobrej praktyki higieny
- przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne przy skupie,

przechowywaniu i transporcie owoców/warzyw

- przygotowania zakładów przetwórstwa owocowo-warzywnego do sezonu
- oceny stopnia zaawansowania wprowadzania systemu HACCP oraz wdrażania zasad GMP/GHP
- oceny prawidłowości znakowania środków spożywczych/kosmetyków
- kontroli warunków wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży
- oceny zgodności z wymaganiami zdrowotnymi żywności produkowanej i wprowadzanej do obrotu na terenie danego województwa w aspekcie urzędowej kontroli żywności oraz krajowego monitoringu

Celem poprawy stanu sanitarnego stosowano wobec przedsiębiorców nie przestrzegających wymagań obowiązujących przepisów sankcje karne wynikające z uprawnień Państwowej Inspekcji Sanitarnej, ale również udzielano informacji dotyczących tworzenia, wdrażania i utrzymania procedur GHP/GMP i systemu HACCP i omawiano z przedsiębiorcami problemy związane z tymi zagadnieniami.

Po dokonanych urzędowych kontrolach żywności, w przypadku wykazania uchybień i nieprawidłowości natury higienicznej i zdrowotnej, w celu przymuszenia przedsiębiorców do usunięcia nieprawidłowości i stosowania się do przepisów żywnościowych, a tym samym do zapewnienia bezpieczeństwa żywności wydano:

- **68** decyzji administracyjnych, w tym:
 - 37 decyzje nakazowe usunięcia uchybień
 - 28 decyzje wycofania z obrotu, w tym 2 dotyczące kosmetyków
 - 2 decyzje odmawiające zatwierdzenia zakładu
 - 1 decyzję umorzenia postępowania administracyjnego
- 4 postanowienia o nałożeniu grzywny na kwotę 3672 zł
- skierowano **5** wniosków o nałożenie kar pieniężnych przez Lubelskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Lublinie w oparciu o art. 104 ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia w związku z art. 103 ust. 1 pkt 1b, 5, 7

Nałożono **50** mandatów karnych na łączną kwotę **8600** zł

W trosce o dobro konsumentów wycofano z obrotu 378 partii środków spożywczych o niewłaściwej jakości zdrowotnej na sumę 4491,57 zł.

Najczęstsze przyczyny wycofania to sprzedaż przeterminowanych środków spożywczych (347 partii), brak oznakowania i innych danych dotyczących źródła pochodzenia środków spożywczych (30 partie) oraz przechowywanie w niewłaściwych warunkach.

Podczas kontroli pobrano do badania laboratoryjnego (w ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu) łącznie 200 próbek, w tym:

- 198 próbki żywnościowe, z których zdyskwalifikowano 6 (5 za ponadnormatywne zanieczyszczenie bakteriami Enterobacteriaceae, 1 za ponadnormatywną zawartość benzo[a]piranu i sumy WWA
- 2 próbki materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością (nie kwestionowane)

Kontrolę obiektów prowadzono pod kątem zapewnienia bezpieczeństwa żywności zwracając uwagę na jakość surowców używanych w produkcji ze szczególnym uwzględnieniem substancji dodatkowych dodawanych do żywności, prawidłowości prowadzenia procesów technologicznych z uwzględnieniem punktów krytycznych, jakimi są obróbka termiczna, szybkie wychładzanie wyrobu mające na celu zminimalizowanie możliwości rozwoju flory bakteryjnej, ciągłość łańcucha chłodniczego, identyfikowalność wyrobu.

Zwracano również uwagę na ogólny stan sanitarno-techniczny obiektów włączając w to gospodarkę wodno-ściekową i postępowanie z odpadami, otoczenie zakładów, właściwe

zabezpieczenie budynków przed wpływem zewnętrznych źródeł zanieczyszczenia i dostępem szkodników oraz funkcjonalność pomieszczeń.

Problemy związane z bezpieczeństwem żywności występują we wszystkich krajach Wspólnoty, co przy swobodnym przepływie towarów, braku barier celnych i sanitarnych może spowodować ryzyko przedostania się niebezpiecznego produktu. Szybkie reagowanie na takie przypadki, wzajemne informowanie się o zagrożeniach, rozpowszechnianie informacji o środkach spożywczych oraz materiałach i wyrobach mających kontakt z żywnością stanowiących ryzyko dla zdrowia, umożliwia System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Środkach Żywienia Zwierząt (RASFF), w którym pracuje Państwowa Inspekcja Sanitarna, a który obowiązuje we wszystkich krajach Unii Europejskiej.

W 2015 r. kontrolowano wycofywanie z obrotu kwestionowanych środków spożywczych zgodnie z listami dystrybucyjnymi uzyskanymi wraz z 13 zgłoszeniami (m.in. dotyczącymi zanieczyszczeń chemicznych, w tym mikotoksynami, metalami ciężkimi i WWA, zawyżoną lub nie deklarowaną zawartością substancji konserwujących i barwników, obecnością glutenu w środku spożywczym bezglutenowym) oraz wycofywanie z obrotu materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością za przekroczenia dopuszczalnego limitu pierwszorzędowych amin aromatycznych - PAAs).

Ponadto sekcja HŻŻiPU nadzoruje jakość kosmetyków wprowadzanych na rynek i w każdym przypadku otrzymania notyfikacji o zagrożeniu wysyłanych w systemie RAPEX (System Szybkiej Wymiany Informacji o Produktach Niebezpiecznych) kontroluje się obecność kwestionowanych kosmetyków w obrocie. W roku 2015 nie było zgłoszeń.

Współpraca z innymi jednostkami kontrolującymi:

W 2015 r. kontynuowano współpracę z innymi inspekcjami kontroli żywności oraz z policją mającą na celu wyeliminowanie zagrożeń dla konsumentów.

Inspekcja Weterynaryjna

- 5 wspólnych kontroli w zakresie:
 - kontroli warunków sprzedaży mięsa rozbieranego w sklepie
 - nadzoru nad rozlewniami miodu (obiekt pod wspólnym nadzorem)
 - przestrzegania warunków sprzedaży ryb żywych w sklepach w okresie przedświątecznym
 - nadzoru nad zakładami młynarskimi
- współpraca w zakresie skoordynowanych działań w zakresie znakowania i stosowania substancji dodatkowych w mięsie i przetworach mięsnych
- przesyłanie informacji dotyczących:
 - niewłaściwej jakości wyrobów mięsnych wprowadzanych do obrotu przez zakład przetwórczy nadzorowany przez Inspekcję Weterynaryjną (2 informacje do IW)
 - nieprawidłowego oznakowania przetworów mięsnych przez producenta (2 informacje do IW)
 - rozpatrzenia sprawy zgodnie z kompetencją (1 informacja do IW)
- wspólna narada robocza dotycząca profilaktyki ASF (afrykańskiego pomoru świń) oraz planowania wspólnych kontroli w zakładach przemysłu zbożowo-młynarskiego
- wspólne szkolenie pracowników sekcji HŻŻiPU, P/Ep oraz inspekcji weterynaryjnej w zakresie współpracy w ramach porozumienia między inspekcjami, znakowania wyrobów mięsnych zgodnie z rozporządzeniem 1169/2011, nadzoru zakładów w świetle rozporządzenia 2073/2005, profilaktyki chorób odzwierzęcych.

Policja

- przesłano 3 informacje (1 - dotycząca spożywania alkoholu w obrębie sklepu, 2 odnośnie udostępnienia dokumentacji kontrolnej)
- kontynuowana jest współpraca w zakresie sprzedaży żywności na odległość

Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, Inspekcja Ochrony Środowiska, Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa

- współpraca w zakresie bezpieczeństwa produkcji pierwotnej pochodzenia roślinnego – 1 wspólna kontrola z IORiN oraz IOŚ
- otrzymano 1 informację od IJHARS na temat niewłaściwej jakości wyrobów mięsnych wyprodukowanych przez zakład będący pod nadzorem IW- sprawę przekazano do załatwienia zgodnie z kompetencjami

Realizując zapisy art. 17 ust. 2 rozporządzenia 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiającego ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego powołującego Europejski Urząd do Spraw Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiającego procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności (Dz.Urz.WE L 31, str. 1 ze zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 6, str. 463 ze zm.) w zakresie informowania opinii publicznej o bezpieczeństwie i ryzyku związanym z żywnością, nadzorem nad bezpieczeństwem żywności oraz innych działaniach monitorujących, obejmujących wszystkie etapy produkcji, przetwarzania i dystrybucji współpracowano z lokalnymi środkami masowego przekazu, udzielając informacji na temat bieżącej sytuacji.

W 2015 r. współpracowano z redakcją lokalnej gazety („Gazeta Biłgorajska”) oraz portalami internetowymi (biłgoraj.com.pl, biłgorajska.pl) udzielając informacji na temat jakości żywności w obiektach obrotu, żywienia oraz produkcji, podsumowań wyników kontroli, nadzoru nad miejscami wypoczynku dzieci i młodzieży, zasad bezpieczeństwa zbioru grzybów, przygotowania szkół do nowego roku szkolnego.

Wyżej wymienione zagadnienia ukazały się w mediach pod następującymi tytułami:

Gazeta Biłgorajska

- „2014 r. w statystykach Sanepidu”
- „Sanepid podsumował ferie”

Portal biłgoraj.com.pl.

- „Bezpieczeństwo sanitarne Powiatu Biłgorajskiego w 2014 r.”
- „Bezpieczny wypoczynek wakacyjny dzieci i młodzieży”
- „Przebieg wypoczynku letniego na terenie powiatu biłgorajskiego w okresie 26 czerwca -31 sierpnia br.”
- „PSSE w Biłgoraju o grzybach”.

Podsumowanie:

W wyniku działań kontrolnych pracowników sekcji HŻŻiPU w 2015 r.:

- wydano łącznie **291 decyzji**, w tym:
 - 68 decyzji nakazowych związanych ze stwierdzonymi uchybieniami natury higienicznej i zdrowotnej
 - 223 decyzje związane z wydaniem opinii lub wykreślenia obiektów z rejestru
- **225 decyzji opłatowych** za czynności kontrolne, podczas których stwierdzono nieprawidłowości
- nałożono **50 mandatów karnych** na łączną kwotę **8600 zł**
- wydano **4 postanowienia** o nałożeniu grzywny na kwotę **3672 zł**

- skierowano **5** wniosków o nałożenie kar pieniężnych przez Lubelskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Lublinie, w wyniku czego wyegzekwowano **7800 zł**.

W porównaniu do wyników urzędowych kontroli przeprowadzonych w 2014 r. stwierdza się poprawę stanu sanitarno-technicznego obiektów żywnościowo-żywnościowych w powiecie biłgorajskim, na co również wskazuje znacznie zmniejszenie ilości wydanych decyzji nakazowych dotyczących usunięcia uchybień z 75 w roku 2014 do 37 w roku bieżącym. Ciągłe jednak utrzymuje się tendencja do nieprawidłowego przechowywania środków spożywczych wrażliwych mikrobiologicznie (poza urządzeniami chłodniczymi) i sprzedaży środków spożywczych przeterminowanych. Problem ten dotyczy głównie małych sklepów spożywczych, gdzie są problemy z rotacją artykułów spożywczych. Wynika on prawdopodobnie z celowych działań przedsiębiorcy (zwiększenie asortymentu, który nie znajduje nabywcy, zmniejszenie strat) lub braku kontroli wewnętrznej. Sytuacja ta ma miejsce m.in. ze względu na działalność dużych sklepów sieciowych które odebrały klientów mniejszym obiektom.

Część przedsiębiorców, pomimo obowiązku stosowania się do zasad HACCP [obowiązek wynikający z art. 5 rozporządzenia (WE) 852/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie higieny środków spożywczych (Dz. Urz. UE L 139 z 2004, str. 1 ze zm.)], w dalszym ciągu nie utrzymuje systemu i narusza prawo żywnościowe. W związku z tym wydano 28 decyzji administracyjnych zobowiązujących przedsiębiorców do opracowania, wdrożenia lub/i utrzymania systemu HACCP mając na względzie zapewnienie jak najlepszej ochrony zdrowia konsumentów oraz w 25 przypadkach przeszkolenie z tego zakresu pracowników (odpowiednio w 2014 r. 33 decyzje na HACCP i 22 na szkolenie personelu).

Zmniejszyła się również liczba decyzji wycofania z obrotu środków spożywczych niewłaściwej jakości zdrowotnej z 32 w 2014 r. do 28 w 2015 r. Odzwierciedleniem nie przestrzegania przez przedsiębiorców przepisów sanitarnych jest ilość nałożonych mandatów karnych - ogółem nałożono 50 mandatów karnych na łączną kwotę 8600 zł (w roku 2014 nałożono 57 mandatów na sumę 9050 zł).

Podsumowując niniejsze opracowanie należy stwierdzić, że system urzędowej kontroli na terenie powiatu działa skutecznie. Przedsiębiorcy prowadzący działalność na wszystkich etapach produkcji, przetwarzania i dystrybucji żywności są objęci nadzorem w zakresie przestrzegania przepisów prawa żywnościowego. Zdecydowanie zwiększyła się ilość zarejestrowanych producentów rolnych w zakresie „produkcji pierwotnej”. Było to możliwe dzięki współpracy z przedstawicielami władz samorządowych, w tym z sołtysami, którzy upowszechniali wśród rolników informację o obowiązku rejestrowania produkcji żywności (produkcja pierwotna) [zgodnie z nowelizacją ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. z 2014, poz. 594 ze zm.), która wprowadziła obowiązek rejestracji producentów pierwotnych]. Stan sanitarno-higieniczny i techniczny obiektów uległ poprawie. Znacznie wzrosła, za sprawą Inspekcji Sanitarnej, świadomość operatorów żywności w zakresie zagrożeń w obrocie/produkcji żywności i znacząco zwiększyła się ilość obiektów, które wdrożyły systemy bezpieczeństwa żywności.

III. Nadzór sanitarny w zakresie higieny komunalnej

Sekcja Higieny Komunalnej w 2015 r. przeprowadzała kontrole obiektów znajdujących się w jej ewidencji oraz w ramach kontroli kompleksowych z sekcją Nadzoru P/Epidemicznego – kontrolowała obiekty służby zdrowia, z sekcją Higieny Żywności i Przedmiotów Użytku – kontrolowała obiekty gastronomiczno – noclegowe, a z Nadzorem Zapobiegawczym uczestniczyła w odbiorach obiektów.

Do zadań sekcji Higieny Komunalnej należy sprawowanie nadzoru nad:

- jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi
- przestrzeganiem wymagań higienicznych i zdrowotnych na terenie miejsc wykorzystywanych do kąpieli,
- przestrzeganiem wymagań higienicznych i zdrowotnych w obiektach użyteczności publicznej, w tym w zakładach fryzjerskich, kosmetycznych i odnowy biologicznej
- przestrzeganiem wymagań higienicznych i zdrowotnych w obiektach świadczących usługi noclegowe
- przestrzeganiem wymagań higienicznych i zdrowotnych w obiektach służby zdrowia, z Nadzorem P/Ep jako sekcją wiodącą
- nadzór sanitarny nad obiektami sportowymi
- nadzór sanitarny nad transportem osobowym
- nadzór sanitarny nad placami zabaw i piaskownicami
- nadzór sanitarny nad cmentarzami, domami przedpogrzebowymi, transportem pogrzebowym oraz nadzór nad ekshumacjami

Zakres działalności sekcji obejmuje również:

- wydawanie opinii dotyczących organizacji imprez masowych oraz nadzór sanitarny nad tymi imprezami,
- wydawanie opinii dla gminnych regulaminów utrzymania porządku i czystości,
- wydawanie decyzji na ekshumację,
- wydawanie opinii zezwalających na sprowadzanie zwłok z zagranicy.

Nadzór sanitarny prowadzony przez sekcję Higieny Komunalnej w 2015r. prowadzony był zgodnie z zatwierdzonym harmonogramem kontroli oraz w wyniku konieczności wymagającej zajęcia stanowiska, przygotowania informacji bądź oceny stanu sanitarnego obiektów.

Stan sanitarny obiektów (zgodnie z MZ – 46, w grupach obiektów znajdujących się w ewidencji)

Wyszczególnienie	Liczba urządzeń i obiektów					
	według ewidencji na 31 XII	skontrolowanych				
		ogółem	ze stwierdzonym złym stanem			
			higieniczno-sanitarnym i technicznym	tylko higieniczno-sanitarnym	tylko technicznym	
0	1	2	3	4	5	
Ustępy publiczne – ogółem (suma wierszy od 02 do 05)	1.	6	6	0	0	0

Stale:	skanalizowane	2.	6	6	0	0	0
	nieskanalizowane	3.	0	0	0	0	0
Tymczasowe:	skanalizowane	4.	0	0	0	0	0
	nieskanalizowane	5.	0	0	0	0	0
Ustępy ogólnodostępne		6.	0	0	0	0	0
Pływalnie kryte - ogółem		7.	0	0	0	0	0
w tym parki wodne		8.	0	0	0	0	0
Pływalnie odkryte		9.	0	0	0	0	0
Pływalnie mieszane (kryto-odkryte)		10.	0	0	0	0	0
Domy pomocy społecznej		11.	0	0	0	0	0
Inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej		12.	5	2	0	0	0
Placówki zapewniające całonocną opiekę		13.	2	2	0	0	0
Noclegownie i domy dla bezdomnych		14.	1	1	0	0	0
Obiekty hotelarskie ogółem (suma wierszy od 16 do 21)		15.	7	7	0	0	0
Obiekty hotelarskie	Hotele	16.	2	2	0	0	0
	Motele	17.	1	1	0	0	0
	Pensjonaty	18.	3	3	0	0	0
	Kempingi	19.	1	1	0	0	0
	Domy wycieczkowe	20.	0	0	0	0	0
	Schroniska młodzieżowe, schroniska, pola biwakowe	21.	0	0	0	0	0
Inne obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie		22.	61	61	0	0	0
Zakłady fryzjerskie		23.	76	71	0	0	0
Zakłady kosmetyczne		24.	22	20	0	0	0
Zakłady tatuażu		25.	0	0	0	0	0
Zakłady odnowy biologicznej		26.	9	8	0	0	0
Inne zakłady, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z usług fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu		27.	19	18	0	0	0
Dworce autobusowe		28.	1	1	0	0	0
Dworce i stacje kolejowe		29.	0	0	0	0	0
Stacje metra		30.	0	0	0	0	0
Porty lotnicze		31.	0	0	0	0	0
Porty morskie		32.	0	0	0	0	0
Przystanie żeglugi morskiej		33.	0	0	0	0	0
w tym przystanie żeglugi morskiej obsługi pasażerskiej		34.	0	0	0	0	0
Przystanie żeglugi śródlądowej		35.	0	0	0	0	0
w tym przystanie żeglugi śródlądowej obsługi pasażerskiej		36.	0	0	0	0	0
Przystanie jednostek pływających rekreacyjnych i sportowych		37.	0	0	0	0	0
Przejścia graniczne	drogowe	38.	0	0	0	0	0
	lotnicze	39.	0	0	0	0	0
	morskie	40.	0	0	0	0	0
	kolejowe	41.	0	0	0	0	0
	rzeczne	42.	0	0	0	0	0
	małego ruchu turystycznego	43.	0	0	0	0	0
Tereny rekreacyjne		44.	8	8	0	0	0
Cmentarze		45.	35	20	0	0	0
Domy przedpogrzebowe		46.	2	2	0	0	0
Zakłady karne i areszty śledcze		47.	0	0	0	0	0
Inne obiekty		48.	91	69	0	0	0
Ogółem (Suma wierszy 01, 06, 07, od 09 do 15, od 22 do 33, 35, od 37 do 48.)		49.	345	296	0	0	0

wiersz 48 - Inne obiekty (rozszerzenie informacji).

Obiekty zewidencjonowane		
Grupa obiektów	Liczba w ewidencji	Liczba skontrolowanych
Apteki i punkty apteczne	44	24
Stacje paliw	17	17
Obiekty sportowe	4	3
Obiekty kulturalno - widowiskowe	4	4
Zakłady usług pogrzebowych	7	7
Zakłady rolne	0	0
Fermy	0	0
Parkingi	0	0
Przystanki PKP	0	0
Przystanki PKS	8	8
Składowiska odpadów i punkty przeładunku	0	0
Świetlice wiejskie	0	0
Pralnie i punkty przyjęcia garderoby	2	1
Targowiska	1	1
Oczyszczalnie ścieków	0	0
Kostnice	2	2
Ogródki działkowe	0	0
Izby Wyrzeźwień	0	0
Zakłady poprawcze	0	0
Myjnie	1	1
magle	0	0
Transport osobowy	1	1
Razem:	91	69

Obiekty znajdujące się poza ewidencją.	
Grupa obiektów	Liczba skontrolowanych
Wiaty i przystanki PKS	0
Interwencje mieszkańców	0
Piaskownice	0
Ekshumacje	13
Kwatery prywatne	0
Kaplice	0
Parkingi	0
Przystanki PKP	0
Obiekty zlikwidowane w roku sprawozdawczym	0
Targowiska	0
Wizje z NZ	13
Dyskoteki	0
Apteki	0
imprezy masowe	3
Toalety ogólnodostępne w obiektach użyteczności publicznej	0
Razem:	29

Stan sanitarny środków transportu.

Wyszczególnienie	Liczba skontrolowanych środków transportu	Liczba środków transportu ze złym stanem higieniczno-sanitarnym i technicznym		
		higieniczno-sanitarnym i technicznym	tylko higieniczno-sanitarnym	tylko technicznym
0	1	2	3	4
Autobusy komunikacji publicznej	1	5	0	0
Autobusy turystyczne	2	0	0	0
Tramwaje i trolejbusy, metro, szybka kolej miejska	3	0	0	0
Wagony w pociągach	EuroCity, InterCity, EuroNight	4	0	0
	ekspresowych i pospiesznych, interREGIO	5	0	0
	Innych	6	0	0
Statki morskie z wyłączeniem statków wykazanych w wierszu 08	7	0	0	0
Statki i promy pasażerskie morskie	8	0	0	0
Statki i promy pasażerskie żeglugi śródlądowej	9	0	0	0
Samoloty pasażerskie	10	0	0	0
Samochody do przewozu chorych	11	2	0	0
Samochody do przewozu zwłok i szczątków ludzkich	12	10	0	0
Samochody do przewozu bielizny	13	0	0	0
Inne kontrolowane środki transportu	14	2	0	0
Ogółem	15	19	0	0

Nadzorowane obiekty użyteczności publicznej w zdecydowanej większości świadczą usługi zgodnie z nałożonymi standardami sanitarnymi. W większości kontrolowanych obiektów stwierdzany stan sanitarny nie budził zastrzeżeń. W pojedynczych przypadkach stwierdzone usterki usuwane były w trybie natychmiastowym.

W przypadku obiektów świadczących usługi fryzjerskie i kosmetyczne, tak jak w latach poprzednich, sprawowanie nadzoru sanitarnego utrudniał fakt braku, od 1.01.2012 r., przepisów regulujących wymagania dla tych obiektów na podstawie których, między innymi, prowadzony jest nadzór sanitarny.

Sekcja Higieny Komunalnej przygotowała również ocenę, pod względem sanitarnym, tras turystycznych w sezonie letnim 2015. Powiat biłgorajski jest atrakcyjnym regionem Lubelszczyzny pod względem turystyki. Główne trasy turystyczne w powiecie biłgorajskim przebiegają przez Gminę Józefów, a w niej miejscowości Józefów, Górecko Kościelne, Górecko Stare, Hamernia oraz tereny gmin Biszczka, Teresopol, Obsza oraz na południe Polski przez Goraj, Frampol, Biłgoraj, Tarnogród.

Podczas czynności kontrolnych wszystkie kontrolowane obiekty spełniały wymagane standardy sanitarne. Przygotowanie obiektów do świadczenia usług, w sezonie turystycznym 2015, nie budziło zastrzeżeń. W przypadku dworca autobusowego w Biłgoraju, wykonanie zaleceń nałożonych decyzją, w prowadzonym postępowaniu administracyjnym, pozwoliło na spełnienie przez obiekt podstawowych warunków sanitarnych.

Do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Biłgoraju, w trakcie trwania sezonu letniego, nie wpływały skargi i interwencje na warunki wypoczynku oraz na stan sanitarny nadzorowanych obiektów, ośrodków turystycznych i wypoczynkowych.

W oparciu o wyniki z przeprowadzonych kontroli stan sanitarny powiatu biłgorajskiego, w zakresie nadzoru nad obiektami użyteczności publicznej, obiektów świadczących usługi noclegowe oraz obiektów związanych z ruchem turystycznym, należy uznać za dobry.

Nadzór nad kąpieliskami.

W ewidencji Higieny Komunalnej PSSE w Biłgoraju brak kąpielisk.

Miejsca wykorzystywane do kąpiei wg tabeli.

akwen	nazwa zwyczajowa MWDK	administrator
Biłgoraj	„Bojary”	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Biłgoraju
Józefów II	„Józefów II”	Gmina Józefów
Biszczka - Żary	„Biszczka – Żary”	Gmina Biszcza
Frampol	„Frampol”	Gmina Frampol

Wyszczególnienie		Liczba obiektów					Liczba wydanych ocen o	
		wg ewidencji w danym roku	skontrolow anych	w których jakość wody nie odpowiada wymaganiom			przydatnoś ci wody do kąpiei	nieprzydat ności wody do kąpiei
				ogółem	mikro- biologicznym	inne wymaga nia		
0	1	2	3	4	5	6	7	
Kąpieliska – ogółem <i>(Suma wierszy od 2 do 3)</i>	1	0	0	0	0	0	0	0
w tym morskie	2	0	0	0	0	0	0	0
śródlądowe	3	0	0	0	0	0	0	0
Miejsca wykorzystywa ne do kąpiei	4	4	4	0	0	0	8	3

W roku 2015 zostały zgłoszone przed sezonem 4 miejsca wykorzystywane do kąpiei (w Biłgoraju, Józefowie, Frampolu oraz na zbiorniku Biszcza – Żary).

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju, po otrzymaniu wyników wody od administratorów obiektów, wydał łącznie 11 ocen wody w tym 8 ocen przydatności wody do celów kąpielowych oraz 3 komunikaty wprowadzające tymczasowy zakaz kąpiei.

Na zalewie „Bojary” w Biłgoraju w związku ze stwierdzonym na zbiorniku zakwittem sinic zakaz kąpiei obowiązywał od 26.06.2015r. do 08.07.2015r. oraz od dnia 16.07.2015r do dnia 13.08.2015r.

Na zalewie we Frampolu wydano komunikat wprowadzający tymczasowy zakaz kąpiei w związku ze stwierdzonym na zbiorniku zakwittem sinic w dniu 28.07.2015r., zakaz kąpiei obowiązywał do dnia 18.08.2015r.

Ponadto przeprowadzono w trakcie sezonu kąpielowego 6 kontroli stanu sanitarno – higienicznego miejsc wykorzystywanych do kąpiei. Stan sanitarno-higieniczny funkcjonujących obiektów nie budził zastrzeżeń, miejsca wykorzystywane do kąpiei oceniono jako dobre.

Nadzór nad jakością wody do spożycia.

Bezpieczeństwo zdrowotne wody przeznaczonej do spożycia, dostarczanej w ramach zbiorowego zaopatrzenia w wodę, jest priorytetem działań Inspekcji Sanitarnej.

Jakość wody.

Jakość wody musi być zawsze utrzymana na poziomie akceptowalnym przez konsumenta. Woda jest bezpieczna dla zdrowia ludzkiego, jeżeli jest wolna od mikroorganizmów chorobotwórczych i pasożytów w liczbie stanowiącej potencjalne zagrożenie dla zdrowia ludzkiego, wszelkich substancji w stężeniach stanowiących potencjalne zagrożenie dla zdrowia ludzkiego oraz nie ma agresywnych właściwości korozyjnych i spełnia wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2015r., poz. 1989).

Nadzór nad jakością wody Sekcja Higieny Komunalnej sprawuje w:

- 40 wodociągach zbiorowego zaopatrzenia,
- 2 innych podmiotach zaopatrujących w wodę (wodociągi lokalne)
- 1 wodociągu, który wchodzi na teren powiatu.

Nie zgłaszano żadnych reakcji niepożądanych związanych ze spożyciem wody na obszarze zaopatrywania przez te wodociągi.

Sekcja Higieny Komunalnej jak co roku przygotowała obszarową ocenę jakości wody do spożycia przez ludzi obejmującą jakość wody we wszystkich nadzorowanych wodociągach powiatu biłgorajskiego. Ocena ta została przygotowana na podstawie wyników badań wody uzyskanych w ramach prowadzonego nadzoru sanitarnego oraz w oparciu o wyniki badań wody z prowadzonej przez administratorów kontroli wewnętrznej.

Większość zasobów wód podziemnych zasilających wodociągi powiatu biłgorajskiego nadaje się do bezpośredniego wykorzystania bądź po zastosowaniu prostych metod uzdatniania polegających głównie na usuwaniu naturalnych pierwiastków takich jak żelazo i mangan.

Najczęstsze stwierdzone przekroczenia wartości dopuszczalnych, w wodociągach powiatu biłgorajskiego dotyczyły parametrów dla których określono stężenia dopuszczalne nie z powodu zagrożenia dla życia i zdrowia ludzi w razie ich przekroczenia, lecz z uwagi na możliwy niekorzystny wpływ na barwę, zapach, mętność i tym samym ocenę jej jakości przez konsumentów.

W tych przypadkach, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju dopuścił warunkowo wodę do spożycia po ocenie akceptowalności parametrów organoleptycznych oraz rozważeniu stopnia zagrożenia dla zdrowia konsumentów.

Producenci wody na terenie powiatu:

Miasto Biłgoraj.

Producentem wody i administratorem wodociągu w Biłgoraju jest Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej spółka z o.o Biłgoraj ul. Łąkowa 13.

Gmina Aleksandrów.

Producentem wody i administratorem wodociągu zbiorowego zaopatrzenia w gminie jest Urząd Gminy w Aleksandrowie – Aleksandrów Drugi 380.

Gmina Biłgoraj.

Producentami wody i administratorem wodociągów na terenie gminy są:

1. Gmina Biłgoraj, Biłgoraj ul. Kościuszki 88.
2. Zakład Gospodarki Komunalnej we Frampolu – ul. Łąkowa 4. (Na terenie gminy, mieszkańcy Korytkowa Dużego, Bukowej i Andrzejówki są zaopatrywani w wodę przez wodociąg w Korytkowie Małym).

Gmina Biszczka.

Producentem i administratorem wodociągu zbiorowego zaopatrzenia w Biszczu jest Zakład Gospodarki Komunalnej w Biszczu – Biszczka 79

Gmina Frampol.

Producentami wody na terenie gminy Frampol są:

1. Zakład Gospodarki Komunalnej Frampol ul. Łąkowa 4.
2. Wójt Gminy Radecznicza – Radecznicza ul. Prusa 21 – administrator wodociągu Radecznicza zaopatrujący mieszkańców Chłopkowa.

Gmina Goraj.

Producentami wody na terenie gminy są:

1. Gmina Goraj, Goraj ul. Bednarska 1
2. Zakład Gospodarki Komunalnej Frampol ul. Łąkowa 4 – zaopatruje Abramów i Średniówkę (miejscowości zaopatrywane są z wodociągu Teodorówka – Radzięcín).
3. Gmina Turobin – Turobin ul. Rynek 4 – (Kolonía Kondraty zaopatrywana przez wodociąg w Gródkach).

Gmina Józefów.

Producentem wody i administratorem wodociągów na terenie gminy jest Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Józefowie – Józefów ul. Leśna 1.

Gmina Księżpol.

Producentami wody na terenie gminy są:

1. Zakład Gospodarki Komunalnej w Księżpolu – Księżpol ul. Przemysłowa 10.
2. Urząd Gminy Aleksandrów – Aleksandrów Drugi 380 (Nowy i Stary Lipowiec zaopatrywane są przez wodociąg Aleksandrów).
3. Zakład Gospodarki Komunalnej w Obszy – Obsza 36 (Korchów Pierwszy i Drugi oraz Płusy zaopatruje wodociąg Babice – Dorbozy).

Gmina Łukowa.

Producentami wody i administratorem wodociągów na terenie gminy są:

1. Zakład Gospodarki Komunalnej w Łukowej – Łukowa 570/4.
2. Zakład Gospodarki Komunalnej w Księżpolu – Księżpol ul. Przemysłowa 10. (Kolonía Chmiełek zaopatrywana jest przez wodociąg w Księżpolu).

Gmina Obsza.

Producentem wody i administratorem wodociągu jest:

Zakład Gospodarki Komunalnej w Obszy – Obsza 36.

Gmina Potok Górny.

Producentem wody na terenie gminy jest Zakład Gospodarki Komunalnej w Potoku Górnym – Potok Górny 116.

Gmina Tarnogród.

Producentem wody i administratorem wodociągów jest:

1. Tarnogrodzki Zakład Komunalny Spółka z o.o – Tarnogród ul. Kościuszki 5,
2. Zakład Gospodarki Komunalnej w Obszy – Obsza 36 (Na teren gminy wchodzi wodociąg Babice – Dorbozy, który zaopatruje Różaniec, Wolę Różaniecką, Luchów Dolny i Luchów Górny.)

Gmina Teresopol.

Producentem wody i administratorem wodociągów jest Zakład Gospodarki Komunalnej w Tereszpolu Zaorendzie – Tereszpol Zaorenda ul. Szkolna 44.

Gmina Turobin.

Producentem wody i administratorem wodociągów na terenie gminy są:

1. Urząd Gminy Turobin – Turobin ul. Rynek 4.
2. Wójt Gminy Radecznica – Radecznica ul. Prusa 21 – administrator wodociągu Radecznica zaopatrujący mieszkańców Wólki Czernięcińskiej i Zabłocia.

l.p.	Producent	Nazwa Wodociągu	Produkcja wody w m³/dobę dla wodociągu
1	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej spółka zo.o ul. Łąkowa 13, 23-400 Biłgoraj	Biłgoraj	2816
produkcja razem dla producenta			2816
2	Gmina Biłgoraj ul. Kościuszki 88, 23-400 Biłgoraj	Ciosmy	20
		Dyle	21
		Dąbrowica	83
		Hedwiżyn	375
		Korców-Okrągłe	155
		Majdan Gromadzki	108
		Sól	232
produkcja razem dla producenta			994
3	Zakład Wodociągów i Kanalizacji ul. Leśna 1, 23-460 Józefów	Górecko Stare	81,3
		Józefów	280,3
		Majdan Nepryski	211,4
		Stanisławów	83,9
		Szopowe	11,2
produkcja razem dla producenta			668,1
4	Tarnogrodzki Zakład Komunalny Spółka zo.o ul. Kościuszki 5, 23-420 Tarnogród	Tarnogród Przedmieście Różanieckie	365
		Tarnogród Przedmieście Płuskie	195
produkcja razem dla producenta			560
5	Gmina Goraj ul. Bednarska 1, 23-450 Goraj	Albinów Duży	2,6
		Gilów	30,3
		Goraj	99,5
		Jędrzejówka	42,6
		Kondraty	26,3
		Zastawie	141,3
		Zagrody-Krzakowa Górka	10,3
produkcja razem dla producenta			352,9
6	Zakład Gospodarki Komunalnej Potok Górny 116, 23-423 Potok Górny	Lipiny Dolne	216
		Potok Górny	234
produkcja razem dla producenta			450

7	Zakład Gospodarki Komunalnej Biszczka 79, 23-425 Biszczka	Biszczka	450
produkcja razem dla producenta			450
8	Zakład Gospodarki Komunalnej Obsza 36, 23- 413 Obsza	Babice-Dorbozy	1019
produkcja razem dla producenta			1019
9	Zakład Gospodarki Komunalnej Łukowa 570/4, 23-412 Łukowa	Łukowa	526,5
produkcja razem dla producenta			526,5
10	Zakład Gospodarki Komunalnej ul.Łąkowa 4, 23-440 Frampol	Korytków Mały	149,4
		Frampol	153,6
		Teodorówka-Radzięcín	371,5
produkcja razem dla producenta			674,5
11	Zakład Gospodarki Komunalnej ul.Przemysłowa 10, 23-415 Księżpol	Księżpol	270,7
		Markowicze	254,7
produkcja razem dla producenta			525,4
12	Gmina Aleksandrów, Aleksandrów 380, 23-408 Aleksandrów	Aleksandrów	364
produkcja razem dla producenta			364
13	Zakład Gospodarki Komunalnej w Tereszpolu Zaorendzie ul. Szkolna 44, 23-407 Tereszpol	Lipowiec	91
		Tereszpol-Zygmuntý	338
produkcja razem dla producenta			429
14	Gmina Turobin ul. Rynek 4, 23-465 Turobin	Gródki	94,2
		Tarnawa Duża	69,6
		Turobin	96,1
		Żabno	35,2
		Żurawie	127,8
produkcja razem dla producenta			422,9
15	Arion ZOZ Biłgoraj ul. Pojaska 5, 23-400 Biłgoraj	Arion ZOZ Biłgoraj - ujęcie własne	78
produkcja razem dla producenta			78
16	ATL Sp. zo.o. ul. Piłsudskiego 180, 05-091 Ząbki	Tokary - Gospodarstwo Rolne - ujęcie własne	0,95
produkcja razem dla producenta			0,95

Woda dostarczana jest odbiorcom, po procesach:

- a. odżelaziania, odmanganiania, filtracji i napowietrzania z wodociągów:
Korczów – Okrągłe, Dąbrowica, Majdan Gromadzki, Księżpol, Markowicze.
- b. odżelaziania, filtracji i napowietrzania z wodociągu
Babice – Dorbozy,
- c. filtracji i napowietrzania z wodociągów:
Turobin, Biszczka i Aleksandrów
- d. odżelaziania, napowietrzania i dezynfekcji z wodociągu
Bilgoraj,
- e. koagulacji, odżelaziania, odmanganiania, filtracji i napowietrzania z wodociągu
Ciosmy,
- f. filtracji, napowietrzania i wymiany jonowej z wodociągu
Sól,
- g. odżelaziania, odmanganiania i napowietrzania z wodociągów:
Tarnogród Prz. Pluskie i Tarnogród Prz. Różanieckie.

W pozostałych wodociągach woda kierowana jest z ujęć do bezpośredniego spożycia, bez procesów uzdatniania.

Prowadzone postępowania na poprawę jakości wody.

Na poprawę jakości wody w wodociągach **Górecko Stare** oraz **Biszczka** prowadzone są postępowania administracyjne – ze względu na stwierdzony w wodzie wodociągów poziom **mętności** przekraczający wartości dopuszczalne.

Ze względu na stwierdzone zanieczyszczenie mikrobiologiczne wody w 2015r. prowadzone były postępowania administracyjne dotyczące poprawy jakości wody w wodociągach:

Tarnogród Prz. Pluskie - stwierdzono zanieczyszczenie mikrobiologiczne wody (obecność *bakterii grupy coli*), które skutkowało wydaniem decyzji na poprawę jej jakości. (Decyzja Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego obowiązywała od 06.11.2015r. do 03.12.2015r.). Decyzja wprowadziła obowiązek stałego chlorowania wody w wodociągu. Potwierdzone dobre wyniki jakości wody pozwoliły na zakończenie postępowania administracyjnego.

Szopowe - stwierdzono zanieczyszczenie mikrobiologiczne wody (obecność *bakterii grupy coli*), które skutkowało wydaniem decyzji na poprawę jej jakości. (Decyzja Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego obowiązywała od 30.10.2015r. do 14.12.2015r.). Decyzja wprowadziła obowiązek stałego chlorowania wody w wodociągu. Potwierdzone dobre wyniki jakości wody pozwoliły na zakończenie postępowania administracyjnego.

% ludności korzystającej z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia ludności w wodę
w gminach powiatu

L.p.	gmina	Liczba miejscowości z wodociągowanych w gminie	% ludności korzystającej z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia
1.	Biłgoraj – miasto	1	99
2.	Aleksandrów	2	98
3.	Biłgoraj – gmina	36	98
4.	Biszczka	8	100
5.	Frampol	18	100
6.	Goraj	14	94
7.	Józefów	20	100
8.	Księżpol	23	99
9.	Łukowa	8	99
10.	Obsza	6	100
11.	Potok Górny	12	98
12.	Tarnogród	6	99
13.	Tereszpol	7	100
14.	Turobin	24	98

% ludności korzystającej z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia ludności w wodę
w powiecie – 98,7 %

Liczba ludności zaopatrywanej w wodę z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia (informacja jak
do druku MZ – 46)

Nazwa wodociągu zbiorowego zaopatrzenia					Liczba ludności korzystającej		
Gmina	Miejscowość	Ulica	Produkcja [m ³ /d]	Ocena wody [dobra/zła]	z wody odpowiadającej wymaganiom	z wody nieodpowiadającej wymaganiom osółem	z wody nieodpowiadającej wymaganiom mikrobiologicznym
Biłgoraj	Biłgoraj	Targowa 14	2816	dobra	26523	-	-
Biłgoraj	Dyle	-	21	dobra	392	-	-
Biłgoraj	Hedwiżyn	-	375	dobra	2061	-	-
Biłgoraj	Korczów- Okragłe	-	155	dobra	2522	-	-
Biłgoraj	Sól	-	232	dobra	3335	-	-
Biłgoraj	Dąbrowica	-	83	dobra	1330	-	-
Biłgoraj	Majdan Gromadzki	-	108	dobra	1571	-	-
Biłgoraj	Ciosmy	-	20	dobra	368	-	-
Józefów	Józefów	Leśna 1	280,3	dobra	2841	-	-
Józefów	Górecko Stare	-	81,3	dobra warunkowo dopuszczona do spożycia	822	-	-
Józefów	Majdan	-	211,4	dobra	2418	-	-

	Nepryski						
Józefów	Stanisławów	-	83,9	dobra	939	-	-
Józefów	Szopowe	-	11,2	dobra	124	-	-
Tarnogród	Tarnogród Prz. Różanieckie	Przedmieście Róż.	365	dobra	2430	-	-
Tarnogród	Tarnogród Prz. Płuskie	Przedmieście Pł.	195	dobra	1079	-	-
Goraj	Goraj	-	99,5	dobra	1185	-	-
Goraj	Albinów Duży	-	2,6	dobra	65	-	-
Goraj	Gilów	-	30,3	dobra	241	-	-
Goraj	Jędrzejówka	-	42,6	dobra	388	-	-
Goraj	Kondraty	-	26,3	dobra	166	-	-
Goraj	Zagrody- Krzakowa G.	-	10,3	dobra	59	-	-
Goraj	Zastawie	-	141,3	dobra	1540	-	-
Frampol	Frampol	Gorajska 15	153,6	dobra	2357	-	-
Frampol	Korytków Mały	-	149,4	dobra	2342	-	-
Frampol	Teodorówka- Radzięcín	-	371,5	dobra	3196	-	-
Turobin	Turobin	-	96,1	dobra	1627	-	-
Turobin	Gródki	-	94,2	dobra	1155	-	-

Turobin	Żabno	-	35,2	dobra	522	-	-
Turobin	Tarnawa Duża	-	69,6	dobra	1049	-	-
Turobin	Żurawie	-	127,8	dobra	1941	-	-
Potok	Potok Górny	-	234	dobra	3211	-	-
Potok	Lipiny Dolne	-	216	dobra	2285	-	-
Tereszpol	Tereszpol Zygmunty	-	338	dobra	3473	-	-
Tereszpol	Lipowiec	-	91	dobra	529	-	-
Biszczka	Biszczka	-	450	dobra - warunkowo dopuszczona do spożycia	3982		-
Obsza	Babice- Dorbozy	-	1019	dobra	9229	-	-
Łukowa	Łukowa	-	526,5	dobra	4318	-	-
Księżpol	Księżpol	-	270,7	dobra	2599	-	-
Księżpol	Markowicze	-	254,7	dobra	2576	-	-
Aleksandrów	Aleks andró w	Klonowa 9	364	dobra	3619	-	-
Razem			10252,3		102409	-	

Uwagi do tabeli:

- w tabeli podano liczbę mieszkańców zaopatrywaną z nadzorowanych wodociągów tylko na terenie powiatu biłgorajskiego

- wodociąg **Ciosmy** - **368** osób zaopatrywanych na terenie powiatu biłgorajskiego + 80 osoby na terenie powiatu niżańskiego (województwo podkarpackie),
- wodociąg **Teodorówka-Radzięcín** - **3196** osób zaopatrywanych na terenie powiatu biłgorajskiego + 90 osób na terenie powiatu zamojskiego,
- wodociąg **Gródki** - **1155** osób zaopatrywanych na terenie powiatu biłgorajskiego + 34 osoby na terenie powiatu janowskiego,
- wodociąg **Babice-Dorbozy** - **9229** osoby zaopatrywane na terenie powiatu biłgorajskiego + 275 osób na terenie powiatu leżajskiego (województwo podkarpackie)
- łącznie wodociągi powiatu biłgorajskiego zaopatrują **479** mieszkańców w innych powiatach (w tym 355 osób zaopatrywanych poza województwem lubelskim) nie wykazane w tabeli 1 oraz w druku MZ-46

Wodociągi powiatu biłgorajskiego zaopatrujące miejscowości poza granicami własnej gminy.
(na 31.12.2015r.)

Lp.	nazwa wodociągu	wodociąg gminy	miejscowości zaopatrywane	gmina zaopatrywanej miejscowości	powiat zaopatrywanej miejscowości	województwo zaopatrywanej miejscowości
1.	Aleksandrów	Aleksandrów	Nowy Lipowiec	Księżpol	biłgorajski	lubelskie
			Stary Lipowiec			
			Kulasze			
2.	Korytków Mały	Frampol	Korytków Duży, Bukowa, Andrzejówka	Biłgoraj	biłgorajski	lubelskie
3.	Teodorówka		Abramów	Goraj		
			Średniówka			
			Trzęsiny	Radecznicza	zamojski	
4.	Księżpol	Księżpol	Kol. Chmielek	Łukowa	biłgorajski	lubelskie
5.	Babice – Dorbozy	Obsza	Szarajówka			
			Różaniec	Tarnogród		
			Wola Różaniecka			
			Luchów Górny			
			Luchów Dolny	Księżpol		
			Korchów Pierwszy			
			Korchów Drugi			
			Płusy			
			Jastrzębiec	Kuryłówka	leżajski	

6	Ciosmy	Biłgoraj	Szeliga	Harasiuki	nizański	podkarpackie
7.	Dąbrowica		Biłgoraj – dz. Zacisze	gm. miejska Biłgoraj	biłgorajski	lubelskie
8.	Gródki	Turobin	Kol. Otrocz	Chrzanów	janowski	lubelskie
			Kol. Kondraty	Goraj	biłgorajski	

Nadzór nad jakością wody Sekcja Higieny Komunalnej sprawuje w 40 wodociągach zbiorowego zaopatrzenia. Większość zasobów wód podziemnych zasilających wodociągi powiatu biłgorajskiego nadaje się do bezpośredniego wykorzystania bądź po zastosowaniu prostych metod uzdatniania polegających głównie na usuwaniu naturalnych pierwiastków takich jak żelazo i mangan.

Najczęstsze przekroczenia wartości dopuszczalnych, jakich można spodziewać się w wodociągach powiatu biłgorajskiego, mogą dotyczyć parametrów dla których określono stężenia dopuszczalne nie z powodu zagrożenia dla życia i zdrowia ludzi w razie ich przekroczenia, lecz z uwagi na możliwy niekorzystny wpływ na barwę, zapach, mętność i tym samym ocenę jej jakości przez konsumentów. W tych przypadkach, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju może dopuścić warunkowo wodę do spożycia po ocenie akceptowalności parametrów organoleptycznych oraz rozważeniu stopnia zagrożenia dla zdrowia konsumentów.

Na terenie naszego powiatu stwierdza się wyjątkowo wysoki procent zwodociągowania. 98,7% mieszkańców powiatu biłgorajskiego korzysta z wody rozprowadzanej przez wodociągi zbiorowego zaopatrzenia.

Na terenie powiatu, to wody podziemne stanowią podstawowe źródło zaopatrzenia ludności z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia i ujęć indywidualnych. Należą wprawdzie do zasobów odnawialnych i w porównaniu z wodami powierzchniowymi ulegają przeobrażeniom antropogenicznym w stopniu niewielkim ale poprawa jakości w przypadku ich zanieczyszczenia jest możliwa dopiero po bardzo długim okresie czasu albo w ogóle nie jest możliwa.

Większość zasobów wód podziemnych zasilających wodociągi powiatu biłgorajskiego nadaje się do bezpośredniego wykorzystania bądź po zastosowaniu prostych metod uzdatniania polegających głównie na usuwaniu naturalnych pierwiastków takich jak żelazo i mangan. Łatwość ich ujmowania w dogodnym miejscu, stabilność składu fizyczno – chemicznego przemawiają za potrzebą szczególnej ich ochrony.

Wzrastające zużycie wody powoduje wzrastającą ilość produkowanych ścieków. Nie bez znaczenia jest więc fakt, że niski stopień skanalizowania sprawia, że większa ich część pozostaje głównie w szambach o różnym stopniu szczelności. Stan gospodarki wodno – ściekowej powiatu biłgorajskiego należy określić jako niezadowalający. Istniejąca infrastruktura techniczna sieci kanalizacyjnej nie jest wystarczająca i stanowi często jedynie nieznaczną część obszarów zaopatrywanych przez sieć wodociągową.

Podstawowe zagrożenia dla jakości wód podziemnych powiatu, ze względu na jego rolniczy charakter, może być brak kanalizacji, nieszczelność zbiorników na ścieki, niewłaściwe magazynowanie obornika, gnojowicy i gnojówki oraz ich nieodpowiednie wykorzystanie rolnicze. Nie bez znaczenia są również zanieczyszczenia lokalne obszarowych systemów melioracyjnych –

(rowów oraz cieków i kanałów) w wyniku podejmowania działań nieprzyjaznych środowisku – nieodpowiednie stosowanie nawozów naturalnych i mineralnych oraz środków ochrony roślin.

Konsumpcja wody wodociągowej produkowanej przez przedsiębiorstwa wodociągowe w ramach zbiorowego zaopatrzenia ludności daje gwarancję bezpieczeństwa zdrowotnego. Jakość tej wody jest pod stałym nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz producentów wody. Nie daje takiej pewności spożywanie wody z przypadkowych źródeł, bądź ujęć prywatnych nie nadzorowanych przez służby sanitarne.

Oceniając jakość wody w nadzorowanych na terenie gminy wodociągach za rok 2015r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju stwierdza, że utrzymywana jest ona na dobrym poziomie co pozwala Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu ocenić ją jako dobrą i bezpieczną dla zdrowia konsumentów.

Podsumowanie:

Skutek działań kontrolnych:

Decyzje ogółem – 28

w tym:

- ekshumacje – 13
- woda do spożycia (jakość wody) – 7
- woda do spożycia (stan sanitarno – techniczny wodociągów) – 6
- nałożone na obiekty użyteczności publicznej – 2

Decyzje płatności – 10

Mandat – 1 (1 x 100,00 zł)

Postanowienia ogółem – 26

(wydawane postanowienia dotyczyły aspektów proceduralnych postępowania)

w tym:

- dotyczące transportu zwłok – 14
- organizowania imprez masowych – 5
- regulaminu porządku w gminach – 7

W wyniku całorocznej działalności pracownicy sekcji Higieny Komunalnej w 2015 roku: (zgodnie z drukiem sprawozdawczym MZ – 45).

- przeprowadzili **606** kontroli
- pobrali do badań **437** próbek w ramach sprawowanego nadzoru nad jakością wody (woda do spożycia oraz badanie wody ciepłej w kierunku *Legionella sp.*)

wykonali:

- 406 badań ogółem
- 55 oznaczeń chemicznych,
- 351 oznaczeń fizycznych

IV. Nadzór sanitarny w zakresie higieny dzieci i młodzieży

Sekcja higieny dzieci i młodzieży realizuje zadania z zakresu zdrowia publicznego poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami:

- higieny procesów nauczania i wychowania
- higieny wypoczynku i rekreacji.

Zakres działania w dziedzinie bieżącego nadzoru sanitarnego dotyczy higieny pomieszczeń i wymagań w stosunku do sprzętu używanego w szkołach i innych placówkach oświatowo – wychowawczych, szkołach wyższych oraz w placówkach wypoczynku letniego i zimowego dzieci i młodzieży, a także higieny procesów nauczania.

W 2015 r. w wykazie obiektów oświatowo-wychowawczych objętych nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Biłgoraju figurowały: żłobek/klub dziecięcy, przedszkola (publiczne i niepubliczne) oraz tzw. inne formy wychowania przedszkolnego, szkoły różnego typu i szczebla kształcenia (podstawowe, gimnazja, ponad- gimnazjalne, wyższe), placówki zapewniające opiekę i wychowanie w okresie pobierania nauki poza miejscem stałego zamieszkania (internaty), placówki wychowania pozaszkolnego.

W okresie wolnym od zajęć lekcyjnych tj. w czasie ferii zimowych, wakacji letnich, nadzorowano wypoczynek dzieci i młodzieży, w oparciu o zgłoszenia zamieszczone przez kuratoria oświaty w ogólnopolskiej bazie danych: www.wypoczynek.men.gov.pl.

Kontrole placówek stałych przeprowadzano w oparciu o obowiązujący harmonogram kontroli.

W 2015 r. liczba placówek będąca w ewidencji wynosiła 143 (tj. 116 placówek stałych oraz 27 placówek sezonowych wypoczynku letniego i zimowego dzieci i młodzieży). Przeprowadzono ogółem 153 kontrole, w tym 133 kompleksowe (111 w obiektach stałych oraz 22 w placówkach wypoczynku), a także kontrole sprawdzające, interwencyjne, tematyczne.

Zapewnienie sprzyjającego zdrowiu środowiska nauczania i wychowania, spędzania czasu wolnego, wymaga wysiłku wszystkich osób związanych z funkcjonowaniem placówek, świadomości istnienia zagrożeń oraz znajomości zasad higieny i bezpieczeństwa.

W ramach nadzoru bieżącego nad placówkami nauczania przeprowadzano/analizowano:

1. Higieniczną ocenę tygodniowego rozkładu zajęć lekcyjnych w szkołach podstawowych, gimnazjach oraz szkołach ponad gimnazjalnych pod kątem przestrzegania zasad higieny; plan zajęć dydaktyczno-wychowawczych powinien uwzględniać potrzebę równomiernego obciążenia zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia; oceniono 383 oddziały, w 68 placówkach, nieprawidłowości nie stwierdzono;

Występujące spostrzeżenia podyktowane były brakiem w szkołach sal gimnastycznych, „łączeniem klas” z powodu małej liczby dzieci, dojazdów uczniów do szkół autobusami kursowymi, łączeniem przez nauczycieli uczących określonego przedmiotu, godzin do etatu w kilku szkołach;

2. Dostosowanie mebli edukacyjnych, z których korzystają uczniowie pozostający pod opieką placówki, do wymagań ergonomii - mając na uwadze zapobieganie wadom postawy; ocenę przeprowadzono w 87 placówkach, oceniono 247 oddziałów, 4333 stanowiska, nieprawidłowości nie stwierdzono;

Znaczna część placówek dysponowała meblami szkolnymi w dobrym stanie technicznym, ale bez certyfikatów, zakupionymi w latach, kiedy certyfikaty nie obowiązywały;

3. Przestrzeganie wymogów prawnych w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji i ich mieszanin w szkolnych pracowniach chemicznych;

Na terenie działania PPIS w Biłgoraju - 5 szkół posiadało substancje chemiczne i ich mieszaniny (1 szkoła policealna, 3 gimnazja, 1 zespół tj. funkcjonowanie w jednym budynku przedszkola, szkoły podstawowej i gimnazjum); podczas kontroli stwierdzono przestrzeganie obowiązujących przepisów prawnych w zakresie ich stosowania;

4. Warunki do prowadzenia zajęć z informatyki w szkolnych pracowniach komputerowych- ocena wypadła pozytywnie; pracownie komputerowe wyposażone były zgodnie z obowiązującymi wymaganiami w tym zakresie;

5. Warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego i rekreacji - ulegają systematycznej poprawie; nie mniej w 10 szkołach podstawowych oraz w 1 zespole szkół - niezależnie od posiadanych sal gimnastycznych, lekcje wychowania fizycznego odbywały się na korytarzu - dotyczyło to placówki, w której naukę pobierała znaczna liczba dzieci (duża liczba oddziałów);

6. Przy współudziale z sekcją HŻŻ i PU, która była działem wiodącym, prowadzono nadzór nad dożywianiem dzieci, nad spożywaniem posiłków w higienicznych warunkach; ciepłe posiłki obiadowe jedno- lub dwudaniowe wydawano w 65 szkołach, na terenie 12 gmin oraz Gminy Miasto Biłgoraj, skorzystało z nich 5305 uczniów, z dofinansowania 2844;

7. Zapewnienie przez dyrektorów szkół możliwości pozostawienia przez uczniów części podręczników i przyborów szkolnych w pomieszczeniach szkolnych - wszystkie szkoły realizowały zadanie wynikające z obowiązującego przepisu prawnego;

8. Wzmożenie nadzoru w placówkach oświatowych w zakresie występowania/ wprowadzania do szkół tzw. środków zastępczych („dopalaczy”); dyrektorzy szkół nie zgłaszali występującego problemu;

9. Zapewnienie właściwej temperatury w pomieszczeniach pobytu dzieci i młodzieży; w okresie zimowym pomiary temperatury przeprowadzono w 73 placówkach oświatowo – wychowawczych oraz wypoczynku zimowego, w 264 pomieszczeniach - nieprawidłowości nie stwierdzono;

10. Przygotowanie szkół do rozpoczęcia nowego roku szkolnego – analizy dokonano w oparciu o przeprowadzone kontrole oraz informacje otrzymane od organów prowadzących, a także szkół resortowych; w 7 placówkach oświatowych (4 szkoły podstawowe, 1 gimnazjum, 2 zespoły szkół) prace remontowe były kontynuowane po rozpoczęciu roku szkolnego. Powodem kontynuowania tych prac były umowy podpisywane w drodze przetargu pomiędzy organami prowadzącymi, a wykonawcami prac. Dyrektorzy tych placówek zapewnili dzieciom bezpieczne warunki realizacji obowiązku szkolnego.

W oparciu o rozporządzenie MEN w sprawie warunków, jakie muszą spełniać organizatorzy wypoczynku dla dzieci i młodzieży szkolnej, a także zasad jego organizowania i nadzorowania, prowadzono nadzór nad placówkami wypoczynku letniego i zimowego.

W okresie ferii zimowych dzieci korzystały z organizacji czasu wolnego zapewnianego przez szkoły (w miejscu zamieszkania) oraz z wypoczynku w formie wyjazdowej, zorganizowanego w obiekcie hotelowym oraz na bazie szkolnego schroniska młodzieżowego sezonowego.

W miesiącach letnich młodzież wypoczywała na koloniach, obozach sportowych organizowanych w obiektach hotelowych, szkolnych schroniskach młodzieżowych, na obozach harcerskich pod namiotami, obozach wędrownych. W 2015 r. liczba placówek wypoczynku letniego i zimowego wyniosła 27, wypoczywało w nich 1267 uczestników, z noclegów w 3 szkolnych schroniskach młodzieżowych (sezonowych), skorzystały 359 osób indywidualnych.

Przeprowadzono kontrole interwencyjne związane z otrzymanymi informacjami - 3 uzasadnione oraz 3 nieuzasadnione:

Interwencje uzasadnione dotyczyły występujących na terenie placówek oświatowych przypadków wszawicy, świerzbu, stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń szkoły, boiska sportowego. Interwencje bezzasadne dotyczyły organizowania w pomieszczeniach szkoły tzw. „białej niedzieli”, ustawienia kontenera na śmieci przy boisku sportowym, organizowania wypoczynku letniego w obiekcie, który nie zapewniał odpowiednich warunków sanitarno-higienicznych (sporządzono adnotację urzędową), złego stanu higienicznego wykładzin podłogowych w placówce prowadzącej zajęcia ruchowe dla dzieci.

Placówki oświatowo–wychowawcze, pracy pozaszkolnej mieściły się w budynkach budowanych zgodnie z przeznaczeniem lub adoptowanych, w dobrym stanie sanitarno-higienicznym.

Mając na uwadze poprawę warunków sanitarno-higienicznych wydano ogółem 5 decyzji administracyjnych, w tym: 3 decyzje na stwierdzone nieprawidłowości, 1 decyzję umarzającą

postępowanie, 1 decyzję przedłużającą termin wykonania oraz 4 decyzje opłatowe. Mandatów karnych nie nakładano.

W ramach współpracy z organami prowadzącymi placówki oświatowe przekazywano opracowane materiały dotyczące bieżących zagadnień (celem przekazania placówkom oświatowym na podległym terenie; informacje przekazano także szkołom resortowym):

m.in. pismo Głównego Inspektora Sanitarnego ostrzegające przed osobami oferującymi sprzedaż narkotyków, dokument opracowany przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego - Państwowy Zakład Higieny pt.: „Zasady udostępniania wody wodociągowej dzieciom w placówkach szkolno – wychowawczych – bezpieczne formy i zalecenia higieniczno-sanitarne” - (Urzędy Miast, Urzędy Gmin).

Otrzymano informacje w sprawie wykazu placówek oświatowych funkcjonujących w roku szkolnym 2015/2016 na terenie poszczególnych miast i gmin, przygotowania szkół do rozpoczęcia nowego roku szkolnego 2015/2016 (zakresu prowadzonych prac remontowych i porządkowych).

Rzecznikowi prasowemu stacji - przekazano informacji, które ukazały się w lokalnej prasie biłgorajskiej:

1. Przebieg wypoczynku zimowego dzieci i młodzieży na terenie powiatu biłgorajskiego.
2. „Bezpieczny wypoczynek wakacyjny dzieci i młodzieży”.
3. Przebieg i ocena wypoczynku letniego dzieci i młodzieży do dnia 21.07.2015r. (półmetek).
4. Przygotowanie szkół do nowego roku szkolnego 2015/2016.
5. „Przebieg wypoczynku letniego na terenie powiatu biłgorajskiego w okresie 26.06. – 31.08.2015r. (opracowanie zawierające informacje sekcji HDiM, HŻŻiPU, HK, OZiPZ).

Podsumowanie:

Zapewnienie sprzyjającego zdrowiu środowiska nauczania, spędzania czasu wolnego, wymaga wysiłku wszystkich osób związanych z wychowaniem dzieci i młodzieży, świadomości istnienia zagrożeń oraz znajomości zasad higieny i bezpieczeństwa.

Placówki oświatowo – wychowawcze będące pod nadzorem PPIS w Biłgoraju były w dobrym stanie sanitarno – higienicznym. Dzięki konsekwencji pracowników inspekcji sanitarnej, zaangażowaniu dyrekcji szkół oraz organów prowadzących, przeprowadzane były systematycznie prace remontowe, mające na celu poprawę i utrzymanie obiektów w odpowiednim stanie.

Utrzymanie w szkołach i placówkach bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, spędzania czasu wolnego jest zagwarantowane ustawowo.

V. Nadzór sanitarny w zakresie higieny pracy

Do zadań Sekcji Higieny Pracy należy sprawowanie nadzoru nad:

- warunkami zdrowotnymi środowiska pracy,
- substancjami chemicznymi i ich mieszaninami,
- prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3,
- produktami biobójczymi,
- szkodliwymi dla zdrowia czynnikami biologicznymi,
- substancjami, preparatami, czynnikami i procesami o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- przestrzeganiem zasad bhp podczas prac usuwania, bądź zabezpieczania wyrobów zawierających azbest,
- warunkami zdrowotnymi produkcji i obrotu wyrobami mogącymi mieć wpływ na zdrowie ludzi, w tym środkami zastępczymi (tzw. dopalaczami),

ponadto Sekcja Higieny Pracy prowadzi postępowania administracyjne w sprawach chorób zawodowych.

Sekcja Higieny Pracy w 2015 r. posiadała w ewidencji 212 zakładów, należących do 27 działów Polskiej Klasyfikacji Działalności, przeważają zakłady z nw. działów:

- rolnictwo,
- leśnictwo,
- produkcja artykułów spożywczych,
- produkcja napojów,
- produkcja wyrobów tekstylnych.
- produkcja odzieży,
- produkcja wyrobów z drewna,
- produkcja papieru,
- produkcja wyrobów z tworzyw sztucznych,
- produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych,
- produkcja metalowych wyrobów gotowych z wyłączeniem maszyn i urządzeń,
- produkcja mebli,
- dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami,
- naprawa pojazdów samochodowych,
- sprzedaż hurtowa i detaliczna wyrobów chemicznych,
- opieka zdrowotna.

W nadzorowanych zakładach zatrudnionych było ogółem 6625 pracowników.

W 2015 r. skontrolowano 136 zakładów, zatrudniających 5791 pracowników, z tego 505 pracowników pracowało w warunkach przekroczenia najwyższego dopuszczalnego natężenia hałasu - w tym 8 przy produkcji artykułów spożywczych, 150 przy produkcji wyrobów z drewna, 35 przy produkcji wyrobów mineralnych z surowców niemetalicznych, 35 przy produkcji wyrobów metalowych i 224 przy produkcji mebli oraz 14 pracowników pracowało w warunkach przekroczenia najwyższego dopuszczalnego natężenia drgań o działaniu miejscowym - w tym 2 przy produkcji wyrobów z drewna i 12 przy produkcji mebli.

W narażeniu na kontakt z szkodliwymi dla zdrowia czynnikami biologicznymi pracowało 1250 pracowników – w tym 1250 w narażeniu na szkodliwe dla zdrowia czynniki biologiczne 2

grupy zagrożenia i 797 pracowników w narażeniu na szkodliwe dla zdrowia czynniki biologiczne 3 grupy zagrożenia.

W narażeniu na substancje, preparaty, czynniki i procesy o działaniu rakotwórczym lub mutagennym pracowało 230 pracowników – w tym 180 w narażeniu na pyły drewna twardego, 49 na promieniowanie jonizujące (Rtg) i 1 w narażeniu na związek chromu VI.

W 2015 r. przeprowadzono 143 kontrole kompleksowe z zakresu działania Sekcji Higieny Pracy, w tym 96 kontroli obejmowało między innymi zagadnienia z zakresu nadzoru nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami, 26 z zakresu nadzoru nad produktami biobójczymi, 14 z zakresu nadzoru nad substancjami, preparatami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy, 64 z zakresu nadzoru nad szkodliwymi czynnikami biologicznymi.

W wyniku stwierdzonych podczas kontroli naruszeń wymagań higienicznych i zdrowotnych wydano 12 decyzji administracyjnych nakazujących ich usunięcie. Stwierdzone uchybienia wymagań dotyczyły najczęściej braku aktualnych wyników badań i pomiarów czynników szkodliwych na stanowiskach pracy, ponadto w jednym zakładzie nakazano obniżenie stężenia pyłu do stężenia nie większego niż najwyższe dopuszczalne stężenie, w dwóch uzupełnienie danych i poprawienie dokumentacji oceny ryzyka zawodowego, w jednym zaprowadzenie wymaganych rejestrów prac i rejestrów pracowników narażonych na szkodliwe dla zdrowia czynniki biologiczne 3 grupy zagrożenia oraz rejestrów prac i rejestrów pracowników narażonych na czynniki rakotwórcze lub mutagenne.

Analizując wyniki prowadzonego nadzoru należy stwierdzić, że warunki higieny pracy oraz standard pomieszczeń higieniczno-sanitarnych w zakładach pracy ulegają powolnej stałej poprawie.

Sekcja Higieny Pracy zajmuje się także prowadzeniem postępowań administracyjnych w sprawach podejrzeń chorób zawodowych – dokonywaniem ocen narażenia zawodowego oraz wydawaniem decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej lub o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej, po otrzymaniu orzeczeń z jednostek orzeczniczych upoważnionych do rozpoznawania chorób zawodowych.

W 2015 r.:

- przeprowadzono 16 ocen narażenia zawodowego w sprawach podejrzeń chorób zawodowych,
- wydano 3 decyzje o stwierdzeniu chorób zawodowych – stwierdzono 2 przypadki boreliozy u rolników i 1 przypadek zewnątrzpochoźnego zapalenia pęcherzyków płucnych u rolnika,
- wydano 3 decyzje o braku podstaw do stwierdzenia chorób zawodowych – 1 przypadek boreliozy u rolnika i 2 przypadki choroby narządu głosu u nauczycieli.

W 2015 roku Sekcja Higieny Pracy zajmowała się także nadzorem nad środkami zastępczymi. Monitorowano zatrucia środkami zastępczymi na terenie powiatu biłgorajskiego.

W 2015 r. odnotowano 12 przypadków zatruc bądź podejrzeń zatruc środkami zastępczymi. Łącznie prowadzono postępowania administracyjne w sześciu przypadkach, w pięciu - w drodze postanowień nałożono kary grzywny. W jednym przypadku przekazano Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Janowie Lubelskim sprawę do służbowego wykorzystania zgodnie z właściwością miejscową.

Współpracowano z Komendą Powiatową Policji w Biłgoraju oraz Prokuraturą Rejonową w Biłgoraju. W pięciu przypadkach skierowano sprawę na Policję w związku z utrudnianiem, udaremnianiem działalności organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Wydano dwie decyzje nakazujące zniszczenie dowodów rzeczowych oraz obciążenie kosztami strony postępowania.

Podsumowanie:

Biorąc pod uwagę liczbę wydanych decyzji nakazujących usunięcie stwierdzonych podczas kontroli naruszeń wymagań higienicznych i zdrowotnych oraz liczbę zgłaszanych podejrzeń chorób zawodowych należy stwierdzić, że na terenie działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Biłgoraju warunki higieny pracy w zakładach pracy ulegają stałej powolnej poprawie, na co mają wpływ wnikliwe kontrole oraz skutecznie prowadzone postępowanie administracyjne.

VI. Nadzór sanitarny zakładów służby zdrowia

Do zadań sekcji Nadzoru P/Epidemicznego należy:

- zapobieganie i zwalczanie chorób zakaźnych (z uwzględnieniem szczepień ochronnych)
- sprawowanie nadzoru nad warunkami higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne.

W 2015 r pod nadzorem Sekcji Nadzoru P. Epidemicznego były następujące obiekty:
Działalność lecznicza wykonywana przez podmioty lecznicze:

Lecznictwo stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne :

Szpitalne: 1/ Szpital w Biłgoraju z następującymi oddziałami :

Biłgoraj

1. Oddział Chirurgiczny z Pododdziałem Urazowo-Ortopedycznym / 47 łóżek
2. Ginekologiczno-Polożniczy / 49 łóżek
3. Oddział Neonatologiczny / 25
4. Oddział Pediatryczny / 24
5. Oddział Chorób Wewnętrznych / 35
6. Oddział Neurologiczny / 31
7. Oddział Rehabilitacji Neurologicznej / 7
8. Oddział Obserwacyjno-Zakaźny / 22
9. Oddział Chorób Płuc i Gruźlicy / 34
10. Oddział Kardiologiczny / 30

Tarnogród

11. Oddział Rehabilitacyjny / 10 łóżek

RAZEM szpital 314 łóżek

Inne niż szpitalne;

1. Zakład Opiekuńczo-Leczniczy w Tarnogrodzie - należący do ARION Szpitale sp. z o.o. Zespół Opieki Zdrowotnej w Biłgoraju / 70 łóżek
2. Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy „Gawra” – Michalina Łukasiewicz w Długim Kącie / 40 łóżek

Ambulatoryjne świadczenia zdrowotne – łącznie 43 zakłady: przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie, ambulatoria z izbą chorych, lecznice na terenie Biłgoraja i różnych miejscowości w powiecie.

Zakłady rehabilitacji leczniczej – łącznie 7: w Biłgoraju - 4, po jednym w Józefowie, Łukowej i Obszy.

Inne zakłady – łącznie 10: w Biłgoraju - Punkt Pobrań Laboratorium „Luxmed”, Laboratorium Filia NZOZ, SMH Poradnia Okulistyczna, Kardiocentrum Filia, Punkt pobrań Konsylium, ORTO OPTYMIST, Filia Hospicjum Domowe, KardioNeuroMed Filia, SMH Poradnia Okulistyczna; w Tarnogrodzie - Filia Praktyki Dentystycznej ; w Potoku Górnym - Filia NZOZ,

Ponadto:

Indywidualne praktyki lekarskie - **łącznie 92** gabinety,
Gabinety stomatologiczne – **łącznie 53**, w tym:
indywidualne praktyki lekarzy dentystów – 11,
indywidualne specjalistyczne praktyki dentystyczne - 42

I. Dane liczbowe odnośnie działalności kontrolno- represyjnej

1. Przeprowadzono w Sekcji Nadzoru P/Epidemicznego łącznie **248** kontrole z zakresu epidemiologii dot. stanu sanit. tech. placówek i szczepień ochronnych na plan **231**

w tym :

-w tym z zakresu epidemiologii 211 / w tym lecznictwie zamkniętym: 15 / poszczególne oddziały/
- z zakresu szczepień przeprowadzono 32 kontrole.

Plan pracy zakładał wykonanie 231 kontrole w tym 32z zakresu szczepień ochronnych Plan pracy został wykonany zgodnie z harmonogramem. Wykonano 107,3 % planu.

Kontrolę kompleksową szpitala przeprowadzono 1x w roku - dotyczyły również zagadnień higieny komunalnej, higieny pracy i higieny żywności ,

Kontrolę oddziału Noworodkowego przeprowadzano 2x w roku.

Kontrole podmiotów leczniczych przeprowadzano 1x w roku /w tym z Sekcją Higieny Komunalnej 48 obiekty /

Ogółem w 2015r. wydano **5** decyzji administracyjnych dot. usunięcia stwierdzonych usterek sanit. hig. w placówkach medycznych. Wydano **6** decyzji opłatowych / 1decyzja opłatową dot. nie wykonania zaleceń przy kontroli sprawdzającej.

W tym lecznictwo zamknięte :**1 decyzja** :

- mandatów karnych nie stosowano w nadzorowanych obiektach służby zdrowia

W lecznictwie otwartym wydano **4 decyzje**

Gromadzenie, transport, usuwanie i unieszkodliwianie odpadów stałych w odniesieniu do placówek leczniczych.

Postępowanie odpadami medycznymi było podobne jak w roku 2014 r.

W 2015 r. wydano jedną decyzję administracyjną z terminem natychmiastowym w związku z nieprawidłowościami dotyczącymi postępowania z odpadami medycznych w Grupowej Praktyce Pielęgniarek w Biłgoraju, która została wykonana.

Gospodarka odpadami medycznymi w placówkach służby zdrowia prowadzona jest w oparciu o stosowne zezwolenia i regulowana zapisami procedur wewnętrznych mających na celu ochronę zdrowia i życia ludzi oraz ochronę środowiska.

W zakresie usuwania odpadów nie nastąpiły zmiany w stosunku do roku ubiegłego. Zagadnienia dotyczące odpadów w placówkach służby zdrowia są monitowane w czasie bieżących kontroli Sekcji Nadzoru P/Epidemicznego i Sekcji Higieny Komunalnej.

Firmy specjalistyczne odbierające odpady z placówek służby zdrowia. Firma Usługowo – Handlowa „EKO - TOP” z Rzeszowa, odbiera odpady medyczne z punktu gromadzenia odpadów mieszczącego się na terenie szpitala w Biłgoraju. Na prowadzenie działalności firma posiada wymagane zezwolenia na podstawie decyzji Wojewody Podkarpackiego. Firma zgodnie z umową przyjmuje do wykonania: odbiór, transport, wykorzystanie lub unieszkodliwianie odpadów medycznych. Firmą odbierająca odpady z placówek służby zdrowia i dostarczającą je do punktu gromadzenia jest Firma Usługowo – Transportowa „MER” z Biłgoraja, posiadająca decyzję Starosty Powiatowego, zezwalającą na prowadzenie działalności w zakresie transportu odpadów, które dostarcza do pomieszczenia gromadzenia odpadów na terenie szpitala w Biłgoraju a odbiera od podmiotów z którymi ma podpisane umowy na odbiór i gromadzenie odpadów.

Transport wewnętrzny odpadów. Odpady medyczne na terenie szpitala w Biłgoraju transportowane są prawidłowo, wózkiem zamykanym, oznakowanym, z blachy nierdzewnej odpornej na działanie środków dezynfekcyjnych, w sposób uniemożliwiający narażenie na bezpośredni kontakt z tymi odpadami. W pozostałych placówkach służby zdrowia ze względu na niewielkie ilości odpadów medycznych, do transportu wewnętrznego używane są pojemniki

zamykane jednorazowego użytku. Transport wewnętrzny odpadów medycznych wykonywany jest w sposób uniemożliwiający narażenie na bezpośredni kontakt z tymi odpadami.

Przechowywanie odpadów medycznych do czasu odbioru. Na terenie szpitala w Biłgoraju odpady medyczne składowane są w specjalnie przystosowanych dwóch pomieszczeniach przeznaczonych do czasowego gromadzenia odpadów. Mieszczą się one w odrębnym budynku po byłej spalarni odpadów, oznakowanym tablicą ostrzegawczą. Budynek z niezależnym wejściem, zabezpieczony przed dostępem osób nieupoważnionych oraz przed owadami i gryzoniami.

ARION Szpitale Sp. z o.o. posiada zezwolenie na „zbieranie zakaźnych odpadów medycznych i zakaźnych odpadów weterynaryjnych” na podstawie decyzji Marszałka Województwa Lubelskiego. W obiekcie wentylacja zapewniająca podciśnienie z filtracją odprowadzanego powietrza, podłogi i ściany zmywalne, umożliwiające dezynfekcję. Na wyposażeniu wydzielone kontenery do czasowego gromadzenia opakowań zbiorczych oraz szafa chłodnicza dwukomorowa do gromadzenia odpadów o kodzie 180102 i 180182. Odpady weterynaryjne o kodzie 180202 przechowywane w wydzielonej lodówce (przyjmowane do magazynowania z innych placówek zgodnie z zawartymi umowami). W pomieszczeniach tych gromadzone są odpady medyczne zarówno z terenu szpitala jak również dostarczane z innych obiektów, z którymi szpital ma podpisaną umowę na odbiór odpadów. Pomieszczenia przeznaczone do czasowego gromadzenia odpadów medycznych utrzymywane w bieżącej czystości, dezynfekowane. Sprzęt do utrzymania porządku, środki czystości i dezynfekcyjne znajdują się w sąsiednim pomieszczeniu gospodarczym. W budynku zorganizowane zaplecze sanitarne z zainstalowaną umywalką z ciepłą i zimną wodą, wyposażoną w dozowniki z mydłem i środkiem do dezynfekcji rąk oraz w ręczniki jednorazowego użytku.

Oznakowanie i wymiana pojemników na odpady. Oznakowanie pojemników było zgodne z wymogami rozporządzenia. Każdy pojemnik i każdy worek jednorazowego użycia posiadał widoczne oznakowanie świadczące o rodzaju odpadów w nich przechowywanych, o miejscu pochodzenia odpadów, datę zamknięcia. Pojemniki lub worki, zawierające odpady medyczne o kodzie 18 01 02 magazynowane były w temperaturze do 10°C a czas ich przechowywania nie przekraczał 72 godzin, natomiast pojemniki lub worki zawierające odpady medyczne o kodzie 18 01 03 magazynowane były w temperaturze od 10°C do 18°C nie dłużej niż 72 godziny. W przypadku magazynowania przez okres dłuższy niż 72 godziny odpady medyczne niebezpieczne przechowywane były w przeznaczonych do tego celu urządzeniach chłodniczych, nie dłużej niż 30 dni. Odpady medyczne powstałe w wyniku udzielania świadczeń w miejscu wezwania są usuwane zgodnie z opracowanymi procedurami postępowania z odpadami medycznymi w danych jednostkach.

Podsumowując sposób postępowania z odpadami medycznymi należy stwierdzić, że jest on prawidłowy, zgodny z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 30 lipca 2010 r. w sprawie szczegółowego sposobu postępowania z odpadami medycznym (Dz. U. z 2010r. Nr 139, poz. 940). Tylko w jednym przypadku została wydana decyzja zobowiązująca stronę do właściwego postępowania z odpadami medycznymi.

VII. Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych na terenie powiatu biłgorajskiego.

Porównawcza sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych na terenie działalności PSSE Biłgoraj w latach 2014- 2015r.

Lp.	Jednostka chorobowa	Liczba Zachorowań 2014r	Liczba Zachorowań 2015r
1.	Salmonellozy A02.0	17	31
2.	Czerwonka A03	0	0
3.	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe(ogółem) A04	18	1
4.	Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe (ogółem) A05	0	0
5.	Wirusowe i inne określone zakażenia jelitowe(ogółem) A08	209	248
6.	Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnym zakaźnym pochodzeniu (ogółem) A09	81	39
7.	Krztusiec A37	0	3
8.	Płonica A38	25	23
9.	Choroba meningokokową (ogółem) A39	1	0
10.	Posocznica (ogółem) A40-A41	0	0
11.	Borelioza A69.2	33	85
12.	Styczność i narażenie na wściekliznę/potrzeba szczepień Z20.3/Z24.2	15	16
13.	Wirusowe zapalenie mózgu A84-A86	0	1

14.	Wirusowe zapalenie opon mózgowych A87,B02,B00	1	0
15.	Ospa wietrzna B01	569	229
16.	Różyczka B06	3	1
17.	WZW A B15	0	0
18.	WZW B /ostre i przewlekłe/ B16,B18	1	6
19.	WZW C B17.1, B18.2	18	8
26.	Choroba wywołana przez Streptococcus pneumoniae (ogółem)B95.3/G04.2,G00.1,A40.3, J13,B95.3	1	1
27.	Choroba wywołana przez Haemophilus influenzae typ B ogółem B96.3/G04.2,G000.0A41.3, B96.3/J05.1	0	0
28.	Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i /lub mózgu (łącznie) G01, G04.2.G05.0 G00.2-8,G04.2	2	2
29.	Zapalenie opon mózgowych inne i nie określone G03.0	2	0
30.	Zapalenie mózgu G04.0,G04.8-9	0	0
31.	Zatrucie naturalnie toksycznymi substancjami spożytymi jako pokarm T62.0 T62.1-2,T61,T62.8-9	0	0
32.	Inne zatrucia /lekami, alkohol/ (łącznie) T64,T60, T36-T50,T51,T52-T59,T63,T65,	0	Pestycydy 2
33	Grypa A(H1N1)	0	0

I SCHORZENIA POKARMOWE -zakażenia i zachorowania przenoszone drogą pokarmową spośród objętych obowiązkiem zgłaszania i rejestracji, występujące na terenie powiatu.

1. **DUR BRZUSZNY** - w rejestrze PSSE od 2005 roku nie ma nosicieli.

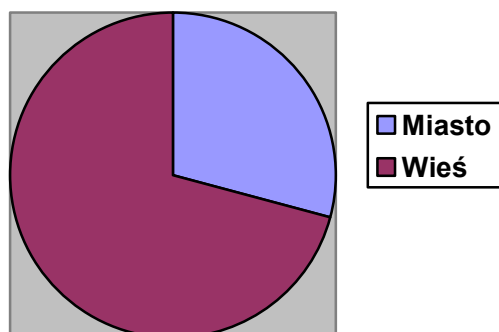
2. **SALMONELLOZY-ZATRUCIA POKARMOWE /A02.0 /**

W roku 2014r zgłoszono z terenu powiatu biłgorajskiego 17 zachorowań. W 2015r. zgłoszono 31 zachorowań.-26 przypadków wymagało hospitalizacji . Hospitalizowano z powodu salmonellozy 26 osób. Najwyższy wskaźnik zapadalności zarejestrowano w gminie Turobin 136,9 /9 zachorowań/

Wskaźnik powiatu 29,78 , wskaźnik Polski 21,83 .

Obserwuje się pogorszenie sytuacji epidemiologicznej w naszym powiecie . W Punkcie Pobrań Prób PSSE w 2015r. pobrano (łącznie: chorych , ozdrowieńców i nosicieli) próby od 236 osób. Lekarze rodzinni sporadycznie kierują pacjentów na badania bakteriologiczne w kierunku schorzeń jelitowych. Na 31 przypadków potwierdzonych 26 dotyczyło chorych hospitalizowanych.

Podział zachorowań miasto wieś

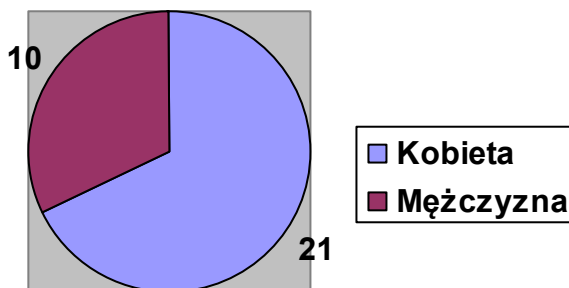

Nadal zwraca uwagę większa liczba chorujących na salmonellozę mieszkańców wsi.

Podział :

	Wieś	Miasto	Kobiety	Mężczyźni
2014	13	4	13	4
2015r.	22	9	21	10

Zachorowania wg. płci

5. Zachorowania na choroby przenoszone drogą pokarmową:

Ogniska chorób przenoszonych drogą pokarmową (liczba ognisk, liczba chorych w ogniskach, czynnik etiologii)

Wystąpiły 3 ogniska zbiorowych zatruc spowodowane chorobami przenoszonymi drogą pokarmową.

1. Ognisko w Biłgoraju:

Zachorowanie wystąpiło 22.01.2015r. Zachorowało 5 osób z tego 3 wymagały hospitalizacji. Nie wykryto czynnika etiologicznego. Zachorowania zarejestrowano jako wirusowe nieokreślone.

2. Ognisko w Biłgoraju:

Pierwsze zachorowanie wystąpiło 01.02.2015r. Potwierdzono rota wirusy w kale chorych dzieci. Zachorowało 7 dzieci.

3. Ognisko w Długim Kącie. Zachorowało w grudniu 12 osób w tym 3 wymagały hospitalizacji.

U dwóch osób wykryto *Clostridium difficile* A/B, pozostałe osoby, u których nie wykryto czynnika biologicznego zarejestrowano A04.9

Zakażenia i zachorowania przenoszone drogą pokarmową spośród objętych obowiązkiem zgłaszania i rejestracji, występujące na terenie powiatu.

Salmonelloza:

Na terenie naszego powiatu w drugim półroczu wystąpiły 3 zbiorowe ogniska zachorowań na salmonellozę.

Lp	Data wystąpienia zachorowań	Czynnik biologiczny	Nośnik	Rodzaj ogniska	Liczba chorych	Liczba hospitalizowanych	Teren wystąpienia zachorowań
1	lipiec	S.enteritidis	kogiel mogiel	rodzinne	5	3	gm. Turobin
2	lipiec	S.enteritidis	lody wyrób własny z surowymi jajami	rodzinne	3	3	gm. Turobin
3	październik	S.enteritidis	ciasto z masą z surowymi jajami wyrób własny	rodzinne	3	3	gm. Goraj

Wydano 8 decyzji administracyjnych z zakresu profilaktyki schorzeń jelitowych.

W 2015r. zarejestrowano ogółem 6 zbiorowych zatruc pokarmowych w tym 3 spowodowane przez pałeczki salmonelli.

Zachorowania wg wieku i płci:

Najwięcej zachorowań dotyczyło osób w wieku od 0-4 lat 5 osób, powyżej 75 lat -5 osób
Zachorowało 22 osoby na wsi i 9 w mieście. Podział wg. płci 10 -mężczyźni i 21kobiety.

Typy serologiczne:

Na 31 zachorowań potwierdzono następujące serotypy:

-1 przypadek S. Lexington

-1 przypadek, S.Bovismorbificans

- pozostałe S.Enteritidis

O spowodowanie zakażenia podejrzewa się najczęściej spożycie zakażonych pałeczkami salmonelli jaj kurzych lub potraw sporządzonych z ich użyciem.

Zarejestrowano 7 nosicieli salmonellozy: 1 Typhimurium, pozostałe S. Enteritidis.

Zwraca się nadal uwagę na brak diagnostyki laboratoryjnej w zachorowaniach stwierdzanych ambulatoryjnie. Lekarze rodzinni nie zlecają badań bakteriologicznych. Prywatne badania są drogie i pacjenci we własnym zakresie rzadko decydują się na ich przeprowadzanie. Dodatkowo posiewy uzyskuje głównie od osób hospitalizowanych.

Ze względu na opisaną sytuację epidemiologiczną należy nadal prowadzić działania profilaktyczne, szczególnie z zakresu oświaty zdrowotnej.

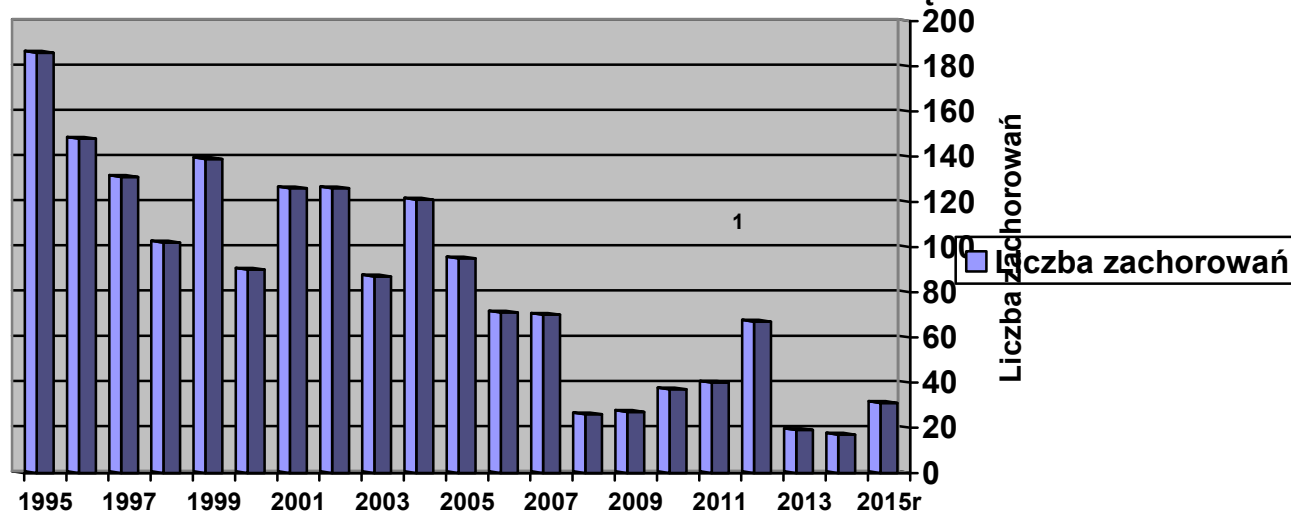
W bieżącym roku nie stwierdzono przypadków podejrzeń zachorowań na salmonellozę, gdzie przyczyną byłaby spożyta żywność z nadzorowanych przez Inspekcję Sanitarną obiektów. Zachorowania na salmonellozę są bardzo szczegółowo analizowane, ze względu na niekorzystne wskaźniki porównawcze ze wskaźnikami wojewódzkimi krajowymi.

W 2015r. nastąpił prawie dwukrotny wzrost zachorowań na salmonellozę w naszym powiecie.

Zachorowania zarejestrowane w latach 2005-2015r.:

	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba zachorowań	40	67	19	17	31
Wskaźnik powiatu	37,8	63,66	18,1	16,26	29,78
Wskaźnik Polski	22,71	21,46	19,24	21,81	22,42

Zachorowania na salmonellozę

od roku 1995-2015r.

CZERWONKA /A03/

Ostatnie zarejestrowane zachorowania w 2005r.

INNE BAKERYJNE ZATRUCIA POKARMOWE/ A04/ -18 zachorowań

INNE BAKERYJNE ZATRUCIA POKARMOWE/ A05/ - brak zachorowań.

WIRUSOWE I INNE OKREŚLONE ZAKAŻENIA JELITOWE/ A 08/ - 209 zachorowań
 Wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy- 98, norowirusy 1, inne określone-1, nieokreślone 109. Zachorowania wśród dzieci do lat 2 dotyczyły 50 przypadków czyli około ¼. Problem zakażeń jelitowych wśród małych dzieci wymaga wnikliwej analizy epidemiologicznej. W prawie ½ przypadków nie wykryto wirusowego czynnika etiologicznego zgłaszając zachorowania na podstawie objawów klinicznych.

BIEGUNKA I ZAPALENIE ŻÓŁĄDKOWO-JELITOWE O PRAWDOPODOBNIENIE ZAKAŻNYM POCHODZENIU /A09/

W 2015r. zgłoszono 39 zachorowań.: 19 mężczyzn, 20 kobiet.

W 2014r. zgłoszono 81 zachorowań.

BOTULIZM / A05.1/ - brak zachorowań .

TEŻEC / A35/ - brak zachorowań

KRZTUSIEC /A 37/

W 2015r. zarejestrowano 3 zachorowania na krztusiec. Ustalono, że 2 zachorowania były powiązane epidemiologicznie i wystąpiły w gm. Frampol. Dzieci były szczepione p/krztuścowi. Jedno zachorowanie wystąpiło w Biłgoraju - dziecko nie było szczepione p/ krztuścowi. W 2014r nie było zgłoszeń zachorowań na krztusiec. Sytuacja uległa pogorszeniu.

Krztusiec w Polsce: wzrost zapadalności z 5,46 na 12,89.

Sytuacja wymaga śledzenia porównaniu do uodpornienia populacji w tym zakresie. Na terenie powiatu obserwujemy tendencje wzrostowe podobnie jak w Polsce.

PŁONICA / A38/

W 2015r. zgłoszono 23 przypadki zachorowań na płonicę.

W 2014r.r zarejestrowano 25 zachorowań. Sytuacja epidemiologiczna jest porównywalna .

	2012	2013	2014	2015
Płonica A38	58	5	25	23

	2012	2013	2014	2015
Powiat	55,1	4,77	23,9	22,1
Polska	65,97	65,15	59,48	69,51

Są to zachorowania bez potwierdzeń laboratoryjnych.

CHOROBA MENINGOKOKOWA

W 2015r. nie zarejestrowano zachorowań.

W 2014r.był 1 potwierdzony przypadek zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych.

RÓŻA /A 46/

W 2015r. zarejestrowano 3 przypadki, w 2014 były 2 przypadki /możliwe/. Są to zachorowania bez potwierdzenia laboratoryjnego. Jedna osoba wymagała hospitalizacji.

Sytuacja epidemiologiczna jest podobna jak w ubiegłym roku.

BORELIOZA /A69.2/

W 2015r. zarejestrowano 85 przypadki boreliozy na terenie powiatu biłgorajskiego, natomiast w 2014r. były zgłoszone 33 zachorowania zgodnie z definicją przypadków chorób zakaźnych na potrzeby nadzoru epidemiologicznego. Hospitalizacji wymagało 16 osób. Zarejestrowano 25 przypadków jako prawdopodobne a 60 potwierdzone.

Najwięcej zachorowań wystąpiło w gm. Biłgoraj 39, gm. Jozefów 17, gm. Księżpol 9. Choroba ta nadal wymaga szczególnej uwagi ze względu na ciągły wzrost zachorowań w Polsce. Jest poprawa w zakresie dostępności do diagnostyki boreliozy. Można stwierdzić, że na terenie lasów roztoczańskich jest duże zagrożenie boreliozą. Prowadzone będą nadal działania oświatowe z zakresu epidemiologii boreliozy i metod jej zapobiegania. Jediną skuteczną metodą zapobiegania jest noszenie odpowiedniej odzieży podczas poruszania się po terenach zadrzewionych i zalesionych oraz stosowanie repelentów.

W 2015r. borelioza była w 2 przypadkach uznana za chorobę zawodową rolników.

W 2014r. nie stwierdzano chorób zawodowych z powodu boreliozy na terenie powiatu.

Wszystkie zachorowania podobnie jak narażenie występowały na terenie całego powiatu. Obserwowany na terenie powiatu wzrost rozpoznań boreliozy można łączyć ze wzrostem świadomości ludzi, którzy zgłaszają się do lekarza pierwszego kontaktu po ugryzieniu przez kleszcza.

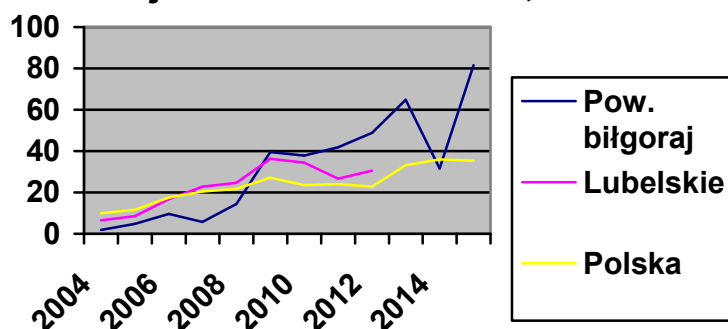
Zachorowania wg płci: 43 kobiety i 42 mężczyzn, miasto 28 zachorowań, wieś 57

Zachorowania na boreliozę.

Zestawienie przypadków wg tabeli:

Wiek/Płeć	K	M	ogółem
0-4		1	1
5-9		2	2
10-14		1	1
15-19			
20-29			
30-39	5	6	11
40-49	9	7	16
50-59	11	14	25
60-64	4	5	9
65+	14	6	20
Ogółem	43	42	85
Miejsce zamieszkania	miasto	wieś	ogółem
K	13	31	44
M	15	26	41
ogółem	28	57	85

Zachorowania na boreliozę wg. wskaźników: powiat biłgorajski, województwo lubelskie, Polska

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Powiat	1,88	4,78	9,58	5,77	14,45	39,6	37,8	41,8	48,8	64,8	31,56	81,66
Polska	10,0	11,6	17,5	20,46	21,63	27,06	23,58	23,98	22,86	33,12	36,01	35,4

STYCZNOŚĆ I NARAŻENIE NA WŚCIEKLIZNĘ/ POTRZEBA SZCZEPIEŃ /Z20.4, Z24.2/

Zaszczepiono p. wścieklicznie w 2015r. 16 osób natomiast w 2014r. było podobnie, zaszczepiono 15 osób.

Od 2008 roku nie było przypadku potwierdzenia wściekliczyny u zwierząt. Nadal propagowane są materiały oświatowe dotyczące profilaktyki tej jednostki chorobowej. Współpracowano z Inspekcją Weterynaryjną oraz innymi komórkami organizacyjnymi Stacji. Brak schroniska dla zwierząt na terenie powiatu zwiększa narażenie ludności na pokąsania przez wałęsające się psy. Sytuacja ta powtarza się nadal. Psy nie są trzymane na uwięzi, brakuje schronisk. Najwięcej pokąsań zarejestrowano w gm. Józefow - 11, gm. Biłgoraj -10.

Wywiady epidemiologiczne przeprowadzono głównie z powodu narażenia z podejrzanymi psami /46/ kotami /8/ i inne pojedyncze.

Szczepienia p/wścieklicznie wdrażane były głównie z powodu kontaktu z psami /9/ i kotami /2/, szczur /2/, mysz /1/ i inne nieznanne /2/.

wskaźnik powiatu: 14,35

wskaźnik Polski: 21,09

KLESZCZOWE ZAPALENIE MÓZGU

W 2015r. nie było zgłoszeń tej jednostki chorobowej. Jedyny dotychczas zgłoszony przypadek w 2013r. potwierdzony laboratoryjnie wymagający hospitalizacji.

Zwraca się uwagę na zagrożenie chorobami odkleszczowymi na terenie powiatu biłgorajskiego. Szczepienia są mało rozpropagowane.

INNNE WIRUSOWE ZAPALENIE MÓZGU - brak zgłoszeń.

WIRUSOWE ZAPALENIE OPON MÓZGOWYCH

w 2015r. – brak zgłoszeń

w 2014r. –1 zachorowanie /nieokreślone/

OSPA WIETRZNA /B 01/

w 2015r. zachorowało 229 osób

w 2014r. było 569 przypadków - 7 hospitalizowano. Sytuacja uległa znacznej poprawie.

Obecnie wskaźnik powiatu spadł z 544,17 do 219,98, a Polski z 575,49 do 487,26

Zachorowania na przełomie lat 1995- 2015r.:

1995	1996	1997	1998	1999	2000	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13-	14	15
261	331	160	312	313	189	135	341	435	196	199	241	505	491	201	555	382	371	360	569	229

Zachorowały osoby nie szczepione p/ospie. Najwięcej zachorowań wystąpiło w gm. Frampol - 1128,6

Najwięcej zachorowań dotyczy dzieci w przedziale od 3 do 6 lat, około 90% zachorowań stanowią zachorowania dzieci do lat 14.

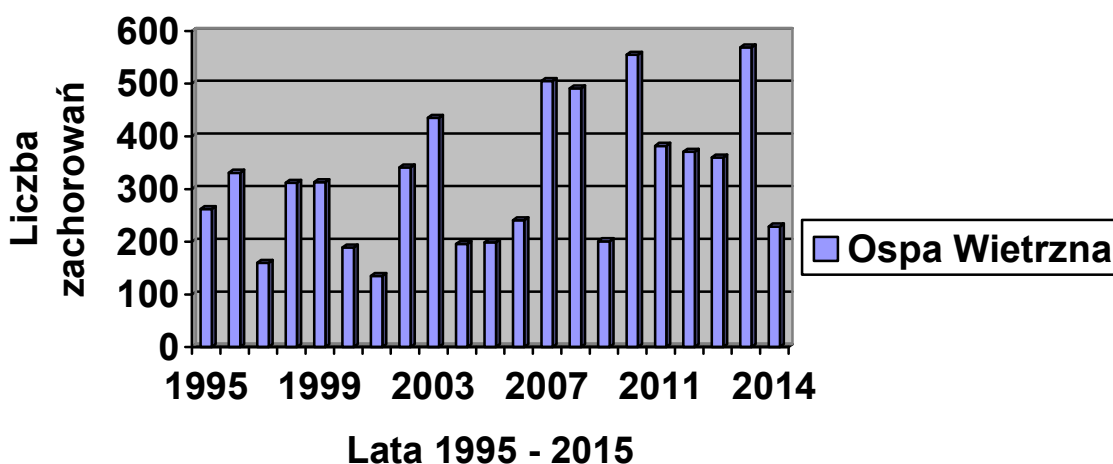
Na naszym terenie zachorowało 136 mieszkańców wsi i 93 mieszkańców miast.

Najwięcej zachorowań wystąpiło w miesiącach: listopad, grudzień.

Analizując sytuację epidemiologiczną nasuwa się wniosek, że należy propagować szczepienia p/ospie. W 2015r zaszczepiono 34 dzieci z grupy ryzyka i dzieci uczęszczające do żłobka.

Rodzice zakupili tylko dla 17 dzieci szczepionkę p/ospie.

Zachorowania na ospę wietrzną

ODRA /B05/

Brak zachorowań w 2015 roku na terenie powiatu. Ostatnie zarejestrowano w 2007 roku.

RÓŻYCZKA /B06/

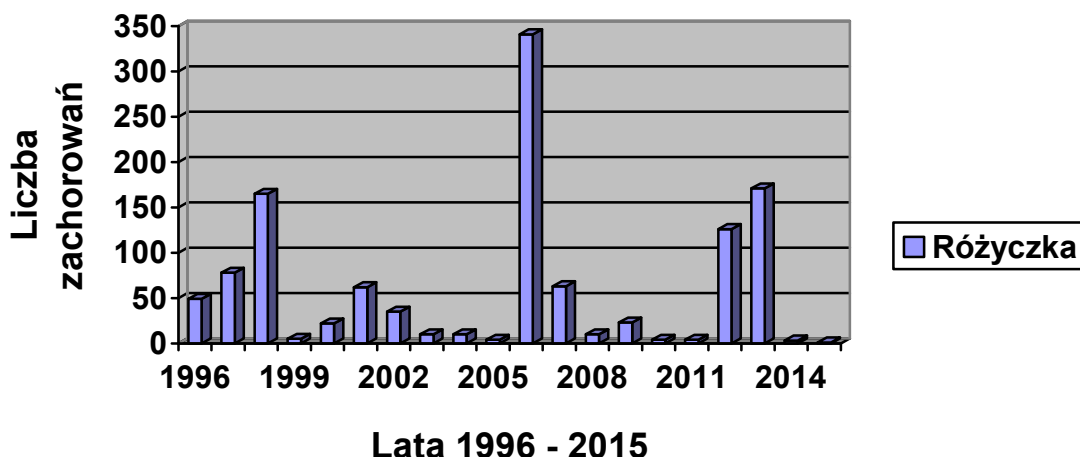
Po epidemii wyrównawczej z lat 2012-2013 i pojedynczych zachorowaniach w 2014r., w 2015r. zarejestrowano 1 zachorowanie na różyczkę (bez potwierdzenia laboratoryjnego). Zachorował 6 letni chłopiec nie szczepiony. Nie było możliwości potwierdzenia laboratoryjnego różyczki ze względu na małą liczbę przypadków zachorowań.

wsk. powiatu z 2,87 spadł do 0,96 wskaźnik Polski z 15,31 spadł do 5,26

Zachorowania na różyczkę od 1996r

1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	11	12	13	14	15
49	78	165	5	22	62	35	10	10	4	341	63	10	23	4	4	126	171	3	1

Zachorowania na różyczkę

WIRUSOWE ZAPALENIA WĄTROBY

WZW typ A – w 2015r. nie było zgłoszeń zachorowań.

Ostatnia epidemia *WZW A* w powiecie biłgorajskim była w 1998 roku.

Biorąc pod uwagę, że wygasa odporność można liczyć się z przywleczeniem zakażenia i wzrostem zachorowań. Wystąpienie zachorowań na *wzw A* może być nowym zagrożeniem w następnych latach.

WZW typ B - 6 przypadków

Sytuacja epidemiologiczna jest korzystna dzięki szczepieniom.

Analiza liczbowa prowadzona od 20 lat pokazuje rolę szczepień w zapobieganiu *WZW B*

Zestawienie przypadków wg wieku i płci:

Wiek/Płeć	K	M	ogółem
0-4			
5-9			
10-14			
15-19			
20-29			
30-39	1		1
40-49	1	2	3
50-59			
60-64			
65+	2		2
bd			
Ogółem	4	2	6
Miejsce zamieszkania	miasto	wieś	ogółem
K	2	2	4
M		2	2
ogółem	2	4	6

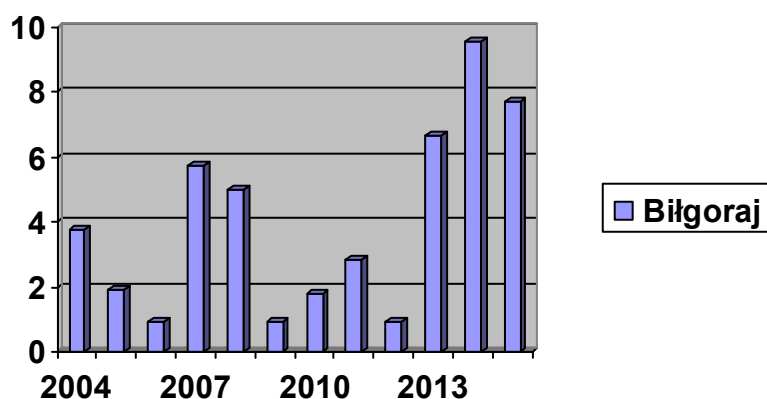
WZW typ C - zarejestrowano 8 zachorowań

Długi okres wylęgania, brak szczepionki utrudniają działania profilaktyczne *WZW typ C*. Zakażenia krwiopochodne są bardzo ważnym problemem epidemiologicznym i są wnikliwie analizowane pod kątem powiązania z narażeniem w placówkach służby zdrowia.

Zachorowania na WZW ogółem w ciągu ostatnich 5 at

	11	12	13	14	15
WZW B	2	1	0	1	6
WZW C	3	1	5	10	8

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Pow. bilgorajsk /2009/	3,77	1,91	0,95	5,77	4,81	0,9	1,8	2,84	0,95	6,67	9,56	7,69
Polska	5,65	7,85	7,73	7,3	6,17	4,95	10,30	5,79	5,86	6,83	9,22	11,13

W 2014r. nastąpiła zmiana definicji wzw c w związku z powyższym trudno porównać zachorowania obecne z wcześniejszymi.

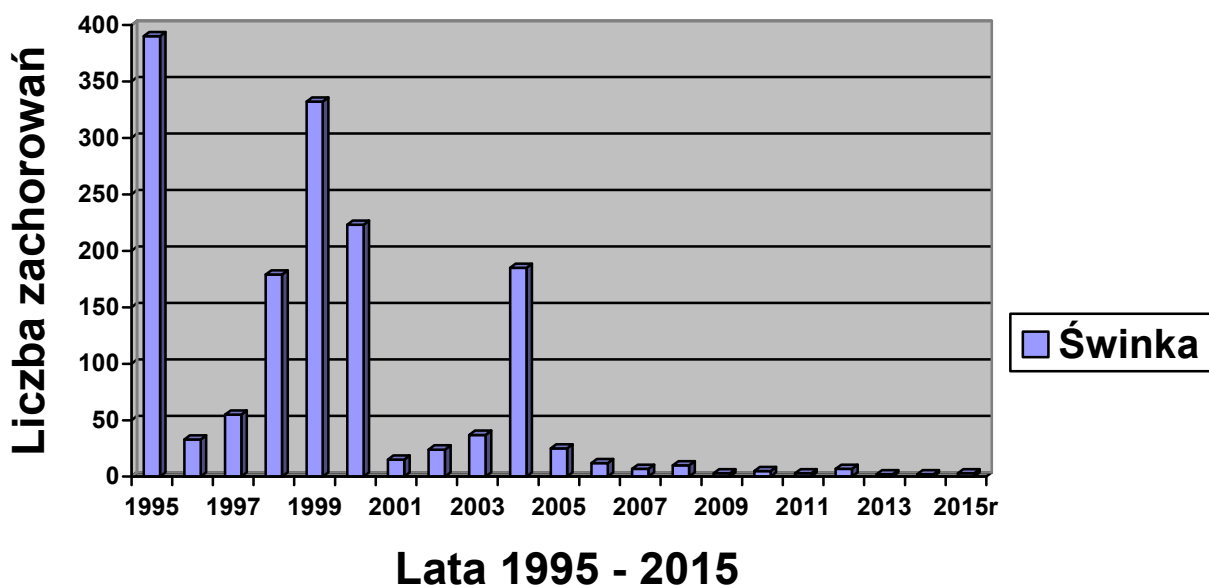
ŚWINKA /B26/ - w 2015r. zgłoszono 3 zachorowania

Zachorowania zarejestrowane od 1995r.

	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15
Liczba zachorowań	390	33	55	179	332	223	15	24	37	185	25	12	7	10	3	5	3	7	2	3	3

W 2004r. weszła do kalendarza szczepień potrójna szczepionka (świnka, odra, różyczka w drugim roku życia). W 2006 objęto szczepieniami wszystkie dzieci w dziesiątym roku życia. Szczepienia są kontynuowane zgodnie z kalendarzem. Sytuacja epidemiologiczna pod względem zapadalności na świnkę jest korzystna i ustabilizowana w powiecie i Polsce .Zachorowały osoby szczepione 2 dawkami (dziewczynki). Były to przypadki możliwe bez potwierdzenia laboratoryjnego.

Zachorowania na świnkę

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Powiat	34,90	39,23	17,24	3,85	10,6	2,8	4,7	2,8	6,6	1,91		2,89
Wojewódz. lubelskie	28,0	27,4	23,3	25,96	25,4	6,66	6,49	6,55	7,61			
Polska	31,7	30,5	29,1	30,37	28,99	7,65	7,2	6,76	7,2	6,32	6,52	5,73

BĄBLOWICA /B67/

Na terenie powiatu biłgorajskiego nie zarejestrowano zachorowań u ludzi na bąblowicę zgodnie z definicją chorób zakaźnych na potrzeby nadzoru epidemiologicznego. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju otrzymał informację od Powiatowego Lekarza Weterynarii w Biłgoraju 6 przypadkach bąblowicy u świń. Najwięcej przypadków wystąpiło w gm. Obsza. Sekcja Nadzoru P/Epidemicznego każdorazowo przeprowadza dochodzenie epidemiologiczne w miejscu potwierdzenia laboratoryjnego przypadku bąblowicy. Występujące wcześniej przypadki zachorowań u ludzi pokrywają się z terenem zachorowań u zwierząt. Powyższa sytuacja wymaga wykrycia źródła zakażenia we współpracy z Inspekcją Weterynaryjną. W ogniskach bąblowicy pozostawiane są materiały oświatowe dotyczące objawów i profilaktyki.

GRYPA

W sprawozdaniach Mz-55 zarejestrowano:

	2013r.	2014r	2015r.
w I kwartale	3418 zachorowań	1440	2042
w II kwartale	1137 zachorowań	793	1011
w III kwartale	635 zachorowań	467	438
w IV kwartale	1220 zachorowań	1205	867
Razem	6410 zachorowań.	Razem: 3905	Razem: 4358

Obserwujemy wzrost zachorowań na grypę w porównaniu do ubiegłego roku. Nie potwierdzono laboratoryjnie żadnego przypadku. Stwierdza się, że szczepienia p/grypie są mało rozpropagowane. W 2014r zaszczepiono 2039 osób, w 2015r. zaszczepiono 1573 osób.

GRUŻLICA

Zachorowalność na gruźlicę:

- w 2015r. zarejestrowano 31 przypadki zachorowań i 2 zgony
- w 2014r. zarejestrowano 26 przypadki zachorowań na gruźlicę w tym 1 zgon.

Nastąpił wzrost zachorowań w porównaniu do ubiegłego roku.

W 1 przypadku gruźlica była przyczyną stwierdzenia choroby zawodowej. .

Nie wydawano decyzji w zakresie zwalczania gruźlicy.

Stwierdzono 2 ogniska rodzinne : w gminie Turobin i Goraj . Dwa przypadki zachorowań dotyczą osób tzw. wykluczonych społecznie tj. przebywających w Zakładzie karnym.

Objęto w ciągu roku nadzorem epidemiologicznym z otoczenia chorych na gruźlicę 79 osób.

Najwięcej zachorowań wystąpiło w gm. Biłgoraj - 8 zachorowań oraz w gminie Turobin - 6 zachorowań, w gm. Obsza – 4, a w gm. Goraj – 3.

Zauważa się, że więcej zachorowań na gruźlicę występuje na wsi niż w mieście oraz choruje więcej mężczyzn niż kobiet.

Zachorowań wśród dzieci nie zgłoszono.

Nastąpił wzrost zachorowań na gruźlicę. Gruźlica nadal jest dużym problemem epidemiologicznym na terenie powiatu.

Stacja prowadzi nadzór epidemiologiczny nad osobami chorymi i osobami ze styczności.

Wywiady epidemiologiczne przeprowadzane są w miejscu zamieszkania chorego. Udziela się informacji o profilaktyce gruźlicy. Dochodzenie epidemiologiczne ma na celu ustalenie i likwidację źródła zakażenia oraz przerwanie dróg szerzenia. Zwalczanie gruźlicy jest bardzo trudne, ze względu na zaniedbania środowiskowe. Problem zwalczania gruźlicy wymaga współpracy z władzami samorządowymi. Przesłano informację o wystąpieniu zwiększonej liczby zachorowań w gminie Turobin.

Nie było przypadków gruźlicy prątkującej u osób w gospodarstwach produkujących mleko.

Statystycznie wyłania się obraz bezrobotnego mężczyzny zamieszkałego na wsi.

Nie zarejestrowano zachorowań wśród dzieci.

Większość przypadków dotyczy gruźlicy płuc. W 22-przypadkach potwierdzono laboratoryjnie prątki gruźlicy.

Podział zachorowań: mężczyźni – 23, kobiety – 8; wieś – 25, miasto - 6

Rok	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba przypadków	70	44	40	26	31

Zestawienie przypadków wg tabeli:

Wiek/Płeć	K	M	ogółem
0-4			
5-9			
10-14			
15-19			
20-29	2	1	3
30-39		4	4
40-49		4	4
50-59	3	5	8
60-64		3	3
65+	3	6	9
Ogółem	8	23	31
Miejsce zamieszkania	miasto	wieś	ogółem
K	2	6	8
M	4	19	23
ogółem	6	25	31

Reasumując: więcej zachorowań na gruźlicę występuje na wsi niż w mieście, choruje więcej mężczyzn niż kobiet, najwięcej chorych zarejestrowano w wieku powyżej 65 lat.

Realizacja programów zapobiegania odrze (liczba zgłoszonych podejrzeń, wykonanych badań laboratoryjnych w celu izolacji wirusa) - brak zgłoszeń, badań nie przeprowadzono

Realizacja zadań z zakresu nadzoru nad ostrymi porażeniami wiotkimi (liczba zgłoszonych podejrzeń, liczba wykonanych badań laboratoryjnych w celu izolacji wirusa) - brak zgłoszeń

Dane o zarejestrowaniu chorób występujących sporadycznie, oraz chorób zawlekanych z innych stref klimatycznych - brak zgłoszeń

Dane o zarejestrowanych zgonach z powodu zakażeń i chorób zakaźnych - zarejestrowano 2 zgony z powodu gruźlicy i 1 bakteryjne zapalenie opon i mózgu.

SZCZEPIENIA

W zakresie profilaktyki największą rolę odgrywają szczepienia ochronne. Państwowa Inspekcja Sanitarna sprawuje nadzór nad przestrzeganiem kalendarza szczepień i dba o wysoki procent uodpornienia dzieci i dorosłych. Bardzo ważna jest kontrola przestrzegania łańcucha chłodniczego, która polega na śledzeniu transportu szczepionek od producenta do miejsca podania szczepionki. Wysoki odsetek uodpornienia populacji zmniejsza możliwość krążenia mikroorganizmów chorobotwórczych, a tym samym wybuchu epidemii. Obserwuje się wzrost aktywności ruchów antyszczepionkowych co może spowodować obniżenie wykonawstwa szczepień. Poziom uodpornienia p/gruźlicy kształtuje się wysoko - 98,8. W drugim roku życia szczepienia p/błonicy, tężcowi, krztuścowi objęto w skali powiatu 98,6% populacji, w trzecim roku poziom uodpornienia wynosi 98,9%. Szczepienia w 14 roku życia p/błonicy, tężcowi w skali powiatu wynoszą 97%. Szczepienia w 19 roku życia p/błonicy, tężcowi wynoszą 93,5. Choroby zakaźne objęte programem szczepień obowiązkowych podlegają czułemu nadzorowi epidemiologicznemu.

Podsumowanie:

Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych w 2015 roku na terenie powiatu była ustabilizowana i porównywalna z sytuacją epidemiologiczną w Polsce:

- problemem epidemiologicznym są nadal schorzenia pokarmowe takie jak: salmonellozy, biegunki i zatrucia pokarmowe; nastąpił duży wzrost zachorowań na salmonellozę
- bez zmian jest sytuacja w zakresie zagrożenia wścieklizną; pomimo korzystnej sytuacji epidemiologicznej w tym zakresie (stwierdza się brak potwierdzenia wścieklizny u zwierząt) problem walęsających się psów nadal istnieje
- w zakresie zachorowań na WZW typ C sytuacja epidemiologiczna uległa pogorszeniu; obserwuje się poprawę zgłaszalności zachorowań oraz lepszą diagnostykę
- wzrosła liczba zachorowań na ospę wietrzną; zgodnie z zasadami szerzenia się chorób zakaźnych obserwuje się cykliczność zachorowań; jest mała liczba zaszczepionych dzieci p/ospie - na terenie powiatu głównie są szczepione dzieci z grup ryzyka
- obserwuje się duży wzrost zachorowań na boreliozę; jest ona przyczyną chorób zawodowych wśród rolników i leśników. Wzrasta świadomość ludzi na naszym terenie w zakresie chorób odkleszczowych. Profilaktyka boreliozy nadal wymaga prowadzenia intensywnych działań w zakresie oświaty zdrowotnej.
- problemem epidemiologicznym jest szerzenie się gruźlicy na terenie powiatu biłgorajskiego; wzrost zachorowań świadczy o tym, że sytuacja wymaga podejmowania skuteczniejszych działań zachorowania na gruźlicę powiązane są często z zaniedbaniami środowiskowymi.
- choroby odzwierzęce zwalczane są we współpracy z Inspekcją Weterynaryjną.

Podobnie jak w latach ubiegłych planuje się kontynuowanie działań w zakresie poprawy sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych, a szczególnie schorzeń pokarmowych i gruźlicy.

Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych na terenie powiatu biłgorajskiego w 2015r. była ustabilizowana i porównywalna z sytuacją epidemiologiczną w 2014 r.

Nie wystąpiły na terenie powiatu zachorowania przywleczone z innych krajów, które dotychczas u nas nie występowały.

Sekcja Nadzoru P/Epidemicznego nadal dąży do poprawy w zakresie zgłaszalności i rejestracji chorób zakaźnych. Szybkie zgłoszenie pozwala na podjęcie skutecznych działań profilaktycznych.

W 2015r. roku sekcja Nadzoru P/Epidemicznego przeprowadziła 287 wywiady epidemiologiczne w ogniskach chorób zakaźnych. Wydano 8 decyzji z zakresu zwalczania chorób zakaźnych .

VIII. Nadzór Zapobiegawczy

Bezpieczeństwo sanitarne w zakresie nadzoru zapobiegawczego jest realizowane poprzez:

1. W oparciu o ustawę z dnia 3 października 2008r o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko:
 - a/ uzgadnianie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla opracowywanych projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i ich zmian oraz projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miast i gmin opracowywanych w ramach strategicznej oceny oddziaływania.
W tym zakresie w roku 2015 wydano 14 opinii.
 - b/ uzgadnianie warunków realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych.
W roku 2015 wydano w tym zakresie 4 uzgodnienia.
 - c/ rozpatrywanie wniosków w sprawie określenia obowiązku oceny oddziaływania i zakresu raportu o oddziaływaniu na środowisko przedsięwzięć zgodnie z ustawą.
W roku 2015 wydano 35 opinii sanitarnych w sprawie określenia obowiązku oceny oddziaływania na środowisko dla projektowanych przedsięwzięć. Dla 4 przedsięwzięć wydano opinię o przeprowadzeniu oceny oddziaływania i ustalono zakres raportu oddziaływania na środowisko.
 - d/ uzgadnianie projektów miejscowych planów zagospodarowania oraz uzgadnianie projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania.
W tym zakresie wydano w 2015r łącznie 15 opinii.
2. Uzgadnianie pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych dokumentacji projektowej dla obiektów nowobudowanych, modernizowanych oraz przewidzianych do zmiany sposobu użytkowania.
W roku 2015 wydano 31 opinii do przedłożonych projektów budowlanych.
3. Uczestniczenie w dopuszczeniu do użytku obiektów budowlanych lub ich części zgodnie z ustawą „Prawo budowlane”. Ponadto podczas realizacji ważniejszych inwestycji prowadzone są kontrole budów. W roku 2015 roku uczestniczono w odbiorze 38 obiektów budowlanych oraz dokonano 6 kontroli budów. W 5 odbieranych obiektach budowlanych stwierdzono usterki lub niedoróbki natury higieniczno-zdrowotnej.
4. Wydawanie opinii o spełnieniu wymagań higieniczno-zdrowotnych dla obiektów wynikających z przepisów szczególnych. W tym zakresie wydano między innymi: - 19 opinii /decyzji/ o spełnieniu wymagań sanitarnych pomieszczeń i urządzeń służących wykonywaniu działalności leczniczej dla różnych podmiotów. Ponadto wydano: - 2 opinie o spełnieniu wymagań sanitarnych dla usługowych zakładów fryzjerskich, kosmetycznych; - 2 opinie o spełnieniu warunków bezpiecznego i higienicznego pobytu dzieci w placówce oświatowej; - 5 opinii o spełnieniu wymagań sanitarnych dla apteki ogólnodostępnej lub punktu aptecznego. Ogółem wydano 28 opinii o spełnieniu wymagań sanitarnych a wynikających z przepisów szczególnych.
5. Ilość wydawanych opinii przez nadzór zapobiegawczy jest uzależniona od czynników zewnętrznych.
W 2015 roku wydano ogółem 169 opinii oraz przeprowadzono 82 kontroli w ramach działalności nadzoru zapobiegawczego.

Podsumowanie:

Należy stwierdzić, że w roku 2015 nastąpił dalszy rozwój regionu i powiatu biłgorajskiego w zakresie nowych inwestycji, modernizacji istniejących obiektów oraz rozbudowy infrastruktury technicznej. Realizacja inwestycji na terenie powiatu przyczynia się do dalszej poprawy stanu sanitarnego obiektów żywnościowych, zakładów pracy, obiektów usługowych, użyteczności publicznej itp. Rozbudowano bazę handlową, żywnościową, usługową, infrastrukturę techniczną obejmującą między innymi: budowę sieci kanalizacji sanitarnej, rozbudowę wodociągów, przebudowę i modernizację oczyszczalni ścieków, montaż instalacji solarnych na budynkach mieszkalnych, budowę i przebudowę dróg wojewódzkich, powiatowych, miejskich i gminnych. Największym zadaniem ukończonym w 2015r. w zakresie budowy dróg była budowa obwodnicy miasta Biłgoraj w ciągu drogi wojewódzkiej nr 835 Lublin – Grabownica Starzeńska obejmująca między innymi budowę nowego odcinka drogi, budowę dwóch mostów, wymianę nawierzchni, poszerzenie drogi, budowę nowych rond, nowych zjazdów, odcinków dróg serwisowych, przebudowę infrastruktury. Zakres prac inwestycyjnych prowadzonych przez samorządy jest uzależniona od pozyskania środków finansowych zewnętrznych w ramach różnych programów pomocowych.

IX. Oświata Zdrowotna i Promocja Zdrowia

Do zadań sekcji Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia należy w szczególności:

- inicjowanie, koordynowanie, monitorowanie i ocenianie działalności oświatowo – zdrowotnej prowadzonej w placówkach oświatowo – wychowawczych i zakładach opieki zdrowotnej oraz wspieranie realizacji zadań wynikających z bieżących potrzeb zdrowotnych w środowiskach lokalnych,
- wdrażanie, koordynacja i ocena programów oraz akcji edukacyjno – zdrowotnych o zasięgu krajowym, wojewódzkim, lokalnym skierowanych do wybranych grup społecznych,
- inicjowanie działań informacyjno – edukacyjnych w dziedzinie promocji zdrowia,
- pozyskiwanie partnerów (władze lokalne, instytucje i organizacje pozarządowe) do realizacji programów i akcji prozdrowotnych, współpraca z mediami.

W roku 2015 przeprowadzono 59 wizytacji, 4 debaty dotyczące profilaktyki dopalaczy w których uczestniczyło 244 osoby oraz 222 narady z udziałem 342 osób. Koordynowano realizację 10 programów edukacyjnych w przedszkolach, szkołach podstawowych, gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych oraz 10 akcji o zasięgu ogólnopolskim i lokalnym adresowanym do ogółu społeczeństwa.

Problemem zdrowotnym w skali kraju, województwa i powiatu są, obok chorób zakaźnych, choroby niezakaźne, takie jak: nadwaga, otyłość, choroby układu krążenia, choroby nowotworowe, uzależnienia (w tym środki zastępcze), cukrzyca i inne.

Państwowa Inspekcja Sanitarna podejmuje działania zapobiegawcze w formie programów edukacyjnych adresowanych do dzieci i młodzieży, oraz akcji interwencyjnych adresowanych do ogółu społeczeństwa.

Profilaktyka tych chorób realizowana jest poprzez programy /akcje:

o zasięgu ogólnopolskim:

- Profilaktyka HIV/AIDS - w zakresie zapobiegania zakażeniom i diagnostyki wirusa HIV. W 2015 roku trwała Kampania Edukacyjna, która przebiegała pod hasłem „Jeden test .Dwa Życia. Zrób test na HIV. Dla siebie i swojego dziecka” . Kampania adresowa była do kobiet w wieku prokreacyjnym a w szczególności do kobiet w ciąży, lekarzy ginekologów. Edukacją medialną poprzez zamieszczenie informacji na stronie internetowej i w Telewizji kablowej objęto ok. 4909 osób). W ramach profilaktyki HIV/AIDS realizowanej w placówkach nauczania i wychowania - edukacją objęto 650 uczniów z dwóch szkół ponadgimnazjalnych i jednego gimnazjum.
- Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w Polsce adresowany jest do ogółu społeczeństwa. Celem głównym jest zmniejszanie zachorowań, inwalidztwa i zgonów wynikających z palenia tytoniu w Polsce poprzez zmniejszenie ekspozycji na dym tytoniowy (aktywne i bierne palenie). Realizowane są trzy programy edukacyjne w przedszkolach, szkołach podstawowych i gimnazjach. W roku 2015 realizowane były dwie akcje „31 Maja Światowy Dzień bez Tytoniu” oraz „Światowy Dzień Rzucania Palenia” (19 listopada, zawsze 3 czwartek listopada).
- Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych w ramach którego realizowana jest kampania społeczna „*Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu*” adresowana do kobiet w wieku prokreacyjnym, w ciąży oraz ich rodzin i bliskich. Celem kampanii jest zwiększenie wiedzy na temat skutków zdrowotnych używania środków psychoaktywnych, a także ograniczenie ich stosowania. Kampania ta w naszym powiecie była realizowana w zakładach opieki zdrowotnej, Poradniach Kobięcych, Poradni Położniczo - Ginekologicznej na Oddziale

Położniczo-Ginekologicznym, gdzie rozdysponowaliśmy 2746 ulotek, 320 broszur, 46 plakatów.

- Program edukacyjny pt. „ARS, czyli jak dbać o miłość” realizowany jest w ramach „Profilaktycznego programu w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych”. Program adresowany jest do młodzieży ze szkół ponadgimnazjalnych, oparty jest na 3 częściach:
I część programu: „Życie i dobre zdrowie podstawowym warunkiem ludzkiej miłości.
II część programu: „Czy używanie substancji psychoaktywnych może popsuć ludzką miłość”.
III część Programu: „Substancje psychoaktywne a zdrowie prokreacyjne”. Program oparty jest na aktywizacji uczestników, którzy w wyniku zadawanych przez prowadzącego pytań, formułują tezy, są autorami komunikatów profilaktycznych. Program realizowany był w 5 szkołach ponadgimnazjalnych, edukacją objęto 225 uczniów.
- Przedszkolny program edukacji antytytoniowej „Czyste Powietrze Wokół Nas” adresowany jest do pięcioletków i sześciolatek. Celem programu jest wykształcenie u dzieci świadomej umiejętności radzenia sobie w sytuacjach, w których inne osoby palą przy nich papierosy. Program realizowany w 7 przedszkolach i w 42 oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych, edukacją objęto 1339 dzieci i 826 rodziców.
- Program „Nie Pal Przy Mnie Proszę” adresowany jest do uczniów szkół podstawowych klas I – III. Celem programu jest wykształcenie u dzieci świadomej umiejętności radzenia sobie w sytuacjach, w których inne osoby palą przy nich papierosy. Program składa się z pięciu zajęć warsztatowych podczas których dostarcza dzieciom wiedzę na temat: co to jest Zdrowie od czego zależy zdrowie i co mu szkodzi i co należy robić gdy moje życie jest zagrożone. Program realizowany był w 42 szkołach podstawowych. W programie uczestniczyło 1509 uczniów i 918 rodziców.
- Program „Znajdź Właściwe rozwiązanie” adresowany jest do starszych uczniów szkół podstawowych klasy V i VI oraz szkół gimnazjalnych. Celem programu jest zapobieganie palenia tytoniu wśród uczniów. Realizując 5 zajęć warsztatowych dostarczamy uczniom wiedzy na temat nikotyny, konsekwencji zdrowotnych palenia biernego i czynnego. Program realizowany był w 18 gimnazjach i w 5 szkołach podstawowych. W realizacji programu brało udział 1517 uczniów i 483 rodziców.
- Program „Trzymaj Formę” – zapobieganie otyłości i nadwadze poprzez promowanie zdrowego stylu życia i aktywności fizycznej”- program realizowany w 18 gimnazjach i 12 szkołach podstawowych w którym udział wzięło 1903 uczniów gimnazjów i 554 uczniów klas V i VI oraz 1164 rodziców poinformowanych bądź też zaangażowanych w realizację programu.

o zasięgu wojewódzkim:

- Program „Wybierz Życie – Pierwszy Krok” program adresowany do uczniów szkół ponadgimnazjalnych, ich rodziców i opiekunów oraz kadry pedagogicznej. Celem programu jest zmniejszenie występowania i umieralności na raka szyjki macicy, zwiększenie poziomu wiedzy na temat profilaktyki raka szyjki macicy i roli wirusa HPV w jego powstawaniu, motywowanie kobiet do regularnego poddawania się badaniom profilaktycznym, dostarczenie informacji o świadczeniodawcach wykonujących badania cytologiczne. Program realizowało 7 szkół ponadgimnazjalnych, w którym brało udział 880 uczniów, 463 rodziców i opiekunów oraz 94 nauczycieli.
- Program „Pierwszy dzwonek” program profilaktyki meningokokowej adresowany do uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Celem programu jest kształtowanie potrzeby codziennej troski o zdrowie poprzez prawidłowe zachowania

prozdrowotne i szczepienia ochronne, poznanie sposobów rozprzestrzeniania się bakterii chorobowych drogą kropelkową, pozyskanie świadomości w jakich miejscach i sytuacjach może dojść do zarażenia się, przekazanie informacji w jaki sposób można zapobiec chorobie. Program realizowany był w 14 placówkach nauczania. Edukacją objęto 1138 uczniów.

- Program „Moje dziecko idzie do szkoły” adresowany do dzieci klas pierwszych i ich rodziców. Celem programu jest podniesienie poziomu wiedzy rodziców na temat wybranych elementów zdrowego stylu życia, ich roli w kształtowaniu prawidłowych nawyków prozdrowotnych u dzieci oraz przekonanie o skuteczności podejmowanych działań profilaktycznych zarówno w domu jak i w środowisku szkolnym. Edukacją objęto 728 uczniów klas pierwszych i 708 rodziców.

Odrębnym wątkiem działalności oświatowo – zdrowotnej są działania akcyjne skierowane do szerokiego kręgu odbiorców (ogół społeczeństwa). Są to akcje „Bezpieczny i zdrowy wypoczynek letni i zimowy”, „Rzuć palenie razem z nami”, „Światowy Dzień bez Tytoniu”, „Światowy Dzień Zdrowia”, „Europejski Tydzień Szczepień”, „Europejski Dzień wiedzy o antybiotykach”, „Światowy Dzień AIDS”, „Profilaktyka chorób przenoszonych przez kleszcze. Profilaktyka grypy i choroby meningokokowej, Profilaktyka wszawicy.

Jednym z ważniejszych zadań w roku 2015 były działania w ramach profilaktyki środków zastępczych (dopalaczy). We współpracy z Komendą Powiatową Policji w Biłgoraju zorganizowaliśmy 4 debaty w gminach dla uczniów i ogółu społeczeństwa.

Wdrażając programy edukacyjne i akcje prozdrowotne korzystamy z różnych form realizacji tych działań i są to: szkolenia, narady, informacje w TV kablowej, artykuły w prasie lokalnej, konkursy, prelekcje, ekspozycje wizualne, wystawy, imprezy z wyjściem do społeczeństwa, dystrybucja materiałów edukacyjnych, wypożyczanie filmów i pomocy dydaktycznych o tematyce zdrowotnej, ankietyzacja w społeczeństwie.

Powyższe działania zmierzają do pobudzania aktywności prozdrowotnej jednostek na rzecz indywidualnej odpowiedzialności za zdrowie oraz do aktywizacji struktur i instytucji na rzecz zdrowia publicznego.

Działanie te realizujemy w 120 placówkach oświatowo – wychowawczych i 27 zakładach opieki zdrowotnej w których przeprowadzamy wizytacje oświatowo – zdrowotne, oceniające realizację programów, zadań związanych z promowaniem zdrowego stylu życia i edukacją prozdrowotną realizowaną w placówkach.

Podsumowanie:

Programy edukacyjne są oprzyrządowane w materiały edukacyjne, na które z wyprzedzeniem czasowym składamy zamówienie. Po otrzymaniu materiały dostarczane są przez pracowników PSSE w Biłgoraju do placówek realizujących programy.

Przy realizacji interwencji programowych i nieprogramowych w placówkach oświatowo – wychowawczych pozyskanych do współpracy, duże wsparcie otrzymujemy od dyrektorów placówek, nauczycieli (koordynatorów szkolnych) odpowiedzialnych za powierzone im zadania, pielęgniarek środowiska szkolnego oraz niektórych samorządów lokalnych.

Współpraca z mediami lokalnym układa się dobrze.

Interwencje nieprogramowe (akcje) adresowane do ogółu społeczeństwa stwarzają trudności, wymagają dużego nakładu pracy, brak zainteresowań do współpracy innych organizacji i instytucji.